

รายงาน

ของ

คณะกรรมการการปฏิรูป
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สภาปฏิรูปแห่งชาติ

เรื่อง การนำเสนอพื้นที่อนุรักษ์ในทะเลอันดามัน
เป็นเขตรมรดกโลก

ด่วนที่สุด

(สำเนา)

ที่ (สปช) ๒๒๓/๒๕๕๗

สภาปฏิรูปแห่งชาติ

ถนนอุทองใน ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานการพิจารณาของคณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กราบเรียน ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๗ /๒๕๕๗ วันอังคารที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามข้อบังคับการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘๐ วรรคสาม (๑๐) ประกอบด้วย

๑. นายปราโมทย์ ไม้กลัด	ประธานกรรมการ
๒. นางตรีใจ บุรณสมภพ	รองประธานกรรมการ
๓. นางอรพินท์ วงศ์ชุมพิศ	รองประธานกรรมการ
๔. นายกิตติศักดิ์ คณาสวัสดิ์	รองประธานกรรมการ
๕. นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	รองประธานกรรมการ
๖. นายสุวัช สิงห์พันธุ์	รองประธานกรรมการ
๗. นายเกษมสันต์ จิณณาโส	รองประธานกรรมการ
๘. นายธรรณ ดำรงนาวาสวัสดิ์	โฆษกกรรมการ
๙. นายสุชาติ นวกวงษ์	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๐. นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
๑๑. นางทิฆัมพร กองสอน	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
๑๒. นายเกรียงไกร ภูมิเหล่าแจ้ง	กรรมการ
๑๓. นายจรัส สุทธิกุลบุตร	กรรมการ
๑๔. นายชาติ เอียดสกุล	กรรมการ
๑๕. นายชิตชัย จิระตุวินันท์	กรรมการ
๑๖. นายณรงค์ศักดิ์ อังคะสุวพลา	กรรมการ
๑๗. นายดำรงดี พิเดช	กรรมการ
๑๘. นายเดชฤทธิ์ ปัญจะมูล	กรรมการ
๑๙. นายธวัช สุภูมิกุล	กรรมการ
๒๐. พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร	กรรมการ
๒๑. นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์	กรรมการ
๒๒. นายประทวน สุทธิอำนาจเดชะ	กรรมการ
๒๓. นายประเสริฐ ศัลย์วิวรรธน์	กรรมการ
๒๔. นายสุขุมพร ลิมไทย	กรรมการ
๒๕. นายอุทัย สอนหลักทรัพย์	กรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่องการนำเสนอพื้นที่อนุรักษ์ในทะเลอันดามันเป็นเขตมรดกโลกเสร็จแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อได้โปรดนำเสนอที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายปราโมทย์ ไม้กลัด)
ประธานกรรมการปฏิรูป
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักกรรมการ ๓
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๙๖
โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๙๖

สำเนาถูกต้อง

(นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์)
ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๓

วราภุ/ร่าง
อมรัตน์/พิมพ์
...../ทาน

สารบัญ

	หน้า
รายงานคณะกรรมการ	๑
เรื่อง “การนำเสนอพื้นที่อนุรักษ์ในทะเลอันดามันเป็นเขตมรดกโลก”	
๑. หลักการและเหตุผล	๑
๒. ประเด็นการศึกษา	๑
๓. วิธีการพิจารณาศึกษา	๑
๔. สรุปผลการพิจารณา	๒
๕. ข้อเสนอประเด็นการปฏิรูปและแนวทางการดำเนินการ ที่นำเสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติพิจารณา	๒
ภาคผนวก	
- ข้อเสนอการปฏิรูปเร็ว (Quick Win) เรื่อง “การนำเสนอพื้นที่อนุรักษ์ในทะเลอันดามันเป็นเขตมรดกโลก”	
- เอกสารประกอบการพิจารณาข้อเสนอการปฏิรูปเร็ว (Quick Win) เรื่อง “การนำเสนอพื้นที่อนุรักษ์ในทะเลอันดามันเป็นเขตมรดกโลก”	

รายงาน
คณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
พิจารณาศึกษาเรื่อง การนำเสนอพื้นที่อนุรักษ์ในทะเลอันดามัน
เป็นเขตมรดกโลก

๑. หลักการและเหตุผล

ทะเลอันดามันเป็นพื้นที่ซึ่งมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ทั้งธรณีสัณฐาน ระบบนิเวศที่สมบูรณ์สวยงาม และเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลสูงที่สุดในประเทศไทย และเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่ทำรายได้มากกว่า ๓ - ๔ แสนล้านบาทต่อปี อาจถือว่ารายได้จากการท่องเที่ยวนี้คิดเป็นเกือบ ๑ ใน ๓ ของประเทศ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงมีแนวคิดที่จะนำเสนอพื้นที่อนุรักษ์ในทะเลอันดามันให้เป็นเขตมรดกโลกทางธรรมชาติต่อ UNESCO โดยได้รับการบรรจุในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นของไทย ตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ แต่ไม่ได้รับการดำเนินการในลำดับขั้นต่อไป เป็นเวลา ๑๐ ปี

ซึ่งการขึ้นทะเบียนเป็นเขตมรดกโลกนั้นจะก่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ตลอดจนการบริหารการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และจะเป็นการจัดการดูแลพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ทั้งยังจะทำให้ได้รับการสนับสนุนจากด้านต่าง ๆ และการจัดการพื้นที่ขนาดใหญ่ในภาพรวม

๒. ประเด็นการศึกษา

ทำการศึกษาแนวทางในการผลักดันให้เขตพื้นที่อนุรักษ์ในทะเลอันดามันเป็นมรดกโลก

๓. วิธีการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการปฏิรูปการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งไปศึกษาแนวทางในการผลักดันให้เขตพื้นที่อนุรักษ์ในทะเลอันดามันเป็นมรดกโลก ซึ่งคณะอนุกรรมการปฏิรูปการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา ดังนี้

๓.๑ ศึกษาจากข้อมูลเอกสารทางวิชาการต่างๆ เช่น เอกสารบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) ข้อมูลพื้นฐานอุทยานแห่งชาติทางทะเลฝั่งอันดามัน ๑๗ แห่ง เป็นต้น

๓.๒ ศึกษาโดยการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมเพื่อชี้แจงแสดงความคิดเห็น
ได้แก่

๓.๒.๑ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

๓.๒.๒ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๒.๓ องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN)

๔. สรุปผลการพิจารณา

จากการศึกษากรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทย การศึกษาเอกสารต่าง ๆ และการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ซึ่งไม่มีหน่วยงานใดคัดค้านหรือมีข้อโต้แย้งไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับข้อเสนอ อีกทั้งพร้อมนำไปปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้น คณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเห็นว่าเรื่องนี้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของสภาปฏิรูปแห่งชาติ จึงขอเสนอประเด็น “การนำเสนอพื้นที่อนุรักษ์ทะเลอันดามันเป็นเขตมรดกโลก” เป็นประเด็นปฏิรูปเร็ว (Quick Win) เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

๕. ข้อเสนอประเด็นการปฏิรูปและแนวทางการดำเนินการที่นำเสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติพิจารณา

๕.๑ คณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต้องมีมตินำเสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติ

๕.๒ สภาปฏิรูปแห่งชาติต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อขอให้มติดังกล่าวมีมติคณะรัฐมนตรีเร่งรัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก และผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ จัดทำแผนนำเสนอเอกสารเพื่อขอบรรจุพื้นที่อนุรักษ์ทะเลอันดามันเพื่อเป็นเขตมรดกโลกทางธรรมชาติ ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ต้องนำเสนอเอกสารบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) ฉบับสมบูรณ์แก่คณะอนุกรรมการมรดกโลกทางธรรมชาติภายในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๘

๕.๓ คณะอนุกรรมการมรดกโลกทางธรรมชาติ ต้องนำเสนอเอกสารที่ผ่านการเห็นชอบแก่คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก และคณะรัฐมนตรีตามลำดับ ภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

๕.๔ คณะรัฐมนตรีต้องพิจารณาความสมบูรณ์ของเอกสารบัญชีรายชื่อเบื้องต้นเพื่อเตรียมยื่นต่อศูนย์มรดกโลกภายในวันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อเข้าที่ประชุมคณะกรรมการมรดกโลกขององค์การ UNESCO และบรรจุในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) ภายในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

๕.๕ คณะทำงานเพื่อดำเนินงานการขึ้นทะเบียนพื้นที่อนุรักษ์ทะเลอันดามันเพื่อเป็นแหล่งมรดกโลก ต้องดำเนินการจัดทำเอกสารนำเสนอเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก (Nomination Dossier) และนำเสนอแก่คณะอนุกรรมการมรดกโลกทางธรรมชาติของประเทศไทย ภายในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙

๕.๖ คณะอนุกรรมการมรดกโลกทางธรรมชาติ ต้องนำเสนอเอกสารที่ผ่านการเห็นชอบแก่คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก และคณะรัฐมนตรีตามลำดับ ภายในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

๕.๗ คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกต้องจัดส่งเอกสารนำเสนอเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก (Nomination Dossier) ต่อศูนย์มรดกโลกภายในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐

๕.๘ คณะทำงานเพื่อดำเนินงานการขึ้นทะเบียนพื้นที่อนุรักษ์ทะเลอันดามัน เพื่อเป็นแหล่งมรดกโลก ต้องนำเสนอแผนยุทธศาสตร์ในการอนุรักษ์และการจัดการทะเลอันดามัน ต่อรัฐบาล เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการ โดยมีกรอบงบประมาณและระยะเวลาที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดผล เป็นรูปธรรม

(นายสุชาติ นวกวงษ์)
เลขานุการคณะกรรมการธิการ

ภาคผนวก

ข้อเสนอการปฏิรูปเร็ว (Quick Win)
เรื่อง “การนำเสนอพื้นที่อนุรักษ์ในทะเลอันดามันเป็นเขตมรดกโลก”
เสนอโดย
คณะกรรมการการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สภาปฏิรูปแห่งชาติ

๑. ความเป็นมา

ทะเลอันดามันเป็นพื้นที่ซึ่งมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ทั้งธรณีสัณฐาน ระบบนิเวศที่สมบูรณ์สวยงาม และเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลสูงที่สุดในประเทศไทย และเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่ทำรายได้มากกว่า ๓ - ๔ แสนล้านบาทต่อปี (เกือบ ๑ ใน ๓ ของประเทศ) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีแนวคิดที่จะนำเสนอพื้นที่อนุรักษ์ในทะเลอันดามันให้เป็นเขตมรดกโลกทางธรรมชาติของ UNESCO โดยได้รับการบรรจุในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นของไทยตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๗ แต่ไม่ได้รับการดำเนินการในลำดับขั้นต่อไป เป็นเวลา ๑๐ ปี

๒. เหตุผลที่เป็นข้อเสนอปฏิรูปเร็ว

๒.๑ สอดคล้องกับแนวคิดของกรอบความเห็นร่วมในการปฏิรูปประเทศไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม)

๒.๒ เป็นโครงการที่มีการศึกษาชัดเจน ไม่มีข้อขัดแย้ง ไม่มีอุปสรรคที่ทำให้ต้องชะลอโครงการ

๒.๓ มีประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนเป็นอย่างมาก

๒.๔ สามารถทำได้อย่างรวดเร็ว เห็นผลเป็นรูปธรรม และประชาชนให้ความสนใจ

เป้าหมาย

๑. ผลักดันให้พื้นที่อนุรักษ์ในทะเลอันดามันเป็นเขตมรดกโลกทางทะเลแห่งแรกของประเทศไทย และเป็นพื้นที่คุ้มครองทางทะเลผืนใหญ่ที่สุดในประเทศไทย โดยมีพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ไม่น้อยกว่า ๑๑,๗๓๔ ตารางกิโลเมตร (รวมพื้นที่กันชน)
๒. จำนวนสิ่งมีชีวิตที่ถูกคุ้มครองในพื้นที่มากกว่า ๔,๓๐๐ ชนิดพันธุ์
๓. กำหนดให้มีหน่วยงานผลักดันให้พื้นที่อนุรักษ์ในทะเลอันดามันเป็นเขตมรดกโลกทางทะเล และกำกับดูแลบริหารจัดการพื้นที่อย่างบูรณาการ

๓. ประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อเป็นเขตมรดกโลก

- ๓.๑ ประเทศไทยจะมีเขตมรดกโลกทางทะเลเป็นแห่งแรก
- ๓.๒ การอนุรักษ์ การศึกษาวิจัยด้านทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และการจัดการดูแลพื้นที่ จะมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นอีกมาก ทั้งความสนับสนุนจากด้านต่าง ๆ และการจัดการพื้นที่ขนาดใหญ่ในภาพรวม
- ๓.๓ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะขยายตัวเป็นอย่างมาก เนื่องจากเขตมรดกโลกเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เป็นการยกระดับแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวระดับสูง สอดคล้องกับนโยบายด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย
- ๓.๔ การประมงและการใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่น ๆ จะได้รับการดูแลและจัดการอย่างมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลการกระทำผิดกฎหมาย
- ๓.๕ การดูแลเรื่องปัญหาต่าง ๆ ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษ น้ำเสีย การท่องเที่ยว สัตว์ทะเลใกล้สูญพันธุ์ ฯลฯ จะสามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้การบริหารแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานเขตและหน่วยงานอื่น ๆ
- ๓.๖ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์กำลังอยู่ระหว่างการนำเสนอทะเลอันดามันในส่วนของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ให้เป็นเขตมรดกโลก ตามแนวปฏิบัติขององค์การ UNESCO อาจเกิดเขตมรดกโลกระหว่างประเทศ หากเป็นเช่นนั้น ทะเลอันดา

มันจะกลายเป็นเขตมรดกโลกทางทะเลแห่งแรกและมีขนาดใหญ่ที่สุดในอาเซียน สอดคล้องกับความร่วมมือด้านการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประชาคมอาเซียน

๔. ปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อโครงการถูกชะลอไป

๔.๑ ทรัพยากรธรรมชาติเริ่มมีความทรุดโทรม เช่น แนวปะการังในหลายพื้นที่ ทั้งจากการกระทำของมนุษย์และผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงที่ไม่ได้รับการจัดการปัญหาอย่างจริงจังในภาพรวม

๔.๒ การจัดการไม่สามารถทำอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การประชาสัมพันธ์ เกาะตาชัยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งที่ยังไม่มีความสามารถในการรองรับหรืออยู่ใน ยุทธศาสตร์หรือแผนจัดการใด

๔.๓ ประเทศไทยเสียโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวทางทะเลและขาด จุดขายสำคัญที่จะช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวในทะเลอันดามัน

๔.๔ ประเทศไทยเสียโอกาสในการยกระดับการอนุรักษ์และการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเสียโอกาสในการจัดการพื้นที่ ร่วมกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ที่จะทำให้ประเทศไทยก้าวเป็นผู้นำของ ประชาคมอาเซียน ในด้านนี้

๕. เหตุผลที่ชะลอโครงการ

ไม่มี

๖. อุปสรรคหากมีการดำเนินการ

๖.๑ ไม่มีอุปสรรคในด้านข้อมูลความเหมาะสม เนื่องจากโครงการนี้มีแผนการศึกษาอย่างชัดเจน มีผู้เชี่ยวชาญอันเป็นที่ยอมรับในทุกด้านเข้ามามีส่วนร่วม

๖.๒ ไม่มีอุปสรรคในภาคประชาชน เนื่องจากโครงการจัดทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่หลายครั้ง โครงการนี้ยังปรากฏเป็นข่าวอย่างต่อเนื่องในช่วงหนึ่ง ไม่มีความคิดเห็นขัดแย้งใด

๖.๓ ไม่มีการประกาศพื้นที่ใหม่ เนื่องจากเป็นการนำเสนอเฉพาะพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเลบางแห่ง ไม่มีข้อขัดแย้งใด ๆ กับปัญหาที่ดินหรือการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของประชาชน

๗. การประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ได้เชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN)

ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความเห็นสนับสนุน และได้ให้รายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์

๘. การดำเนินการขั้นตอนต่อไป

๘.๑ คณะกรรมาธิการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีมตินำเสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติ

๘.๒ สภาปฏิรูปแห่งชาติ นำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อขอให้ มีมติคณะรัฐมนตรี เร่งรัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก และผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ จัดทำแผนนำเสนอเอกสารเพื่อขอบรรจุพื้นที่อนุรักษ์ทะเลอันดามันเป็นเขตมรดกโลกทางธรรมชาติ ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List)

๘.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเสนอเอกสารเพื่อขอบรรจุพื้นที่อนุรักษ์ทะเลอันดามันเพื่อเป็นเขตมรดกโลกทางธรรมชาติ ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) ให้แก่ศูนย์มรดกโลกพิจารณา

๘.๔ สภาปฏิรูปแห่งชาติ นำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อมีมติคณะรัฐมนตรีจัดตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินงานการขึ้นทะเบียนพื้นที่อนุรักษ์ทะเลอันดามันเพื่อเป็นแหล่งมรดกโลก โดยมีคณะทำงานประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และคณะทำงานจากภาควิชาการและภาคประชาชน ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง โดยมีหน้าที่ดำเนินงาน ประสานงาน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับสนับสนุนงบประมาณจากเงินรายได้อุทยานแห่งชาติและเงินงบประมาณอื่นๆ ที่พอเพียง เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลา

๙. กรอบระยะเวลา

๙.๑ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช นำเสนอเอกสารบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) ฉบับสมบูรณ์แก่คณะอนุกรรมการมรดกโลกทางธรรมชาติ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๘

๙.๒ คณะอนุกรรมการมรดกโลกทางธรรมชาติ นำเสนอเอกสารที่ผ่านการเห็นชอบแก่คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก และคณะรัฐมนตรีตามลำดับ ภายในเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๕๘

๙.๓ คณะรัฐมนตรีพิจารณาความสมบูรณ์ของเอกสารบัญชีรายชื่อเบื้องต้น เพื่อเตรียมยื่นต่อศูนย์มรดกโลกภายในวันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๘ เพื่อเข้าที่ประชุมคณะกรรมการมรดกโลกขององค์การ UNESCO และบรรจุในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) ภายในเดือนกรกฎาคม พ.ศ.๒๕๕๘

๙.๔ คณะทำงานเพื่อดำเนินงานการขึ้นทะเบียนพื้นที่อนุรักษ์ทะเลอันดามันเพื่อเป็นแหล่งมรดกโลก ดำเนินการจัดทำเอกสารนำเสนอเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก (Nomination Dossier) และนำเสนอแก่คณะอนุกรรมการมรดกโลกทางธรรมชาติของประเทศไทย ภายในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๙

๙.๕ คณะอนุกรรมการมรดกโลกทางธรรมชาติ นำเสนอเอกสารที่ผ่านการเห็นชอบแก่คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก และคณะรัฐมนตรีตามลำดับ ภายในเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๙

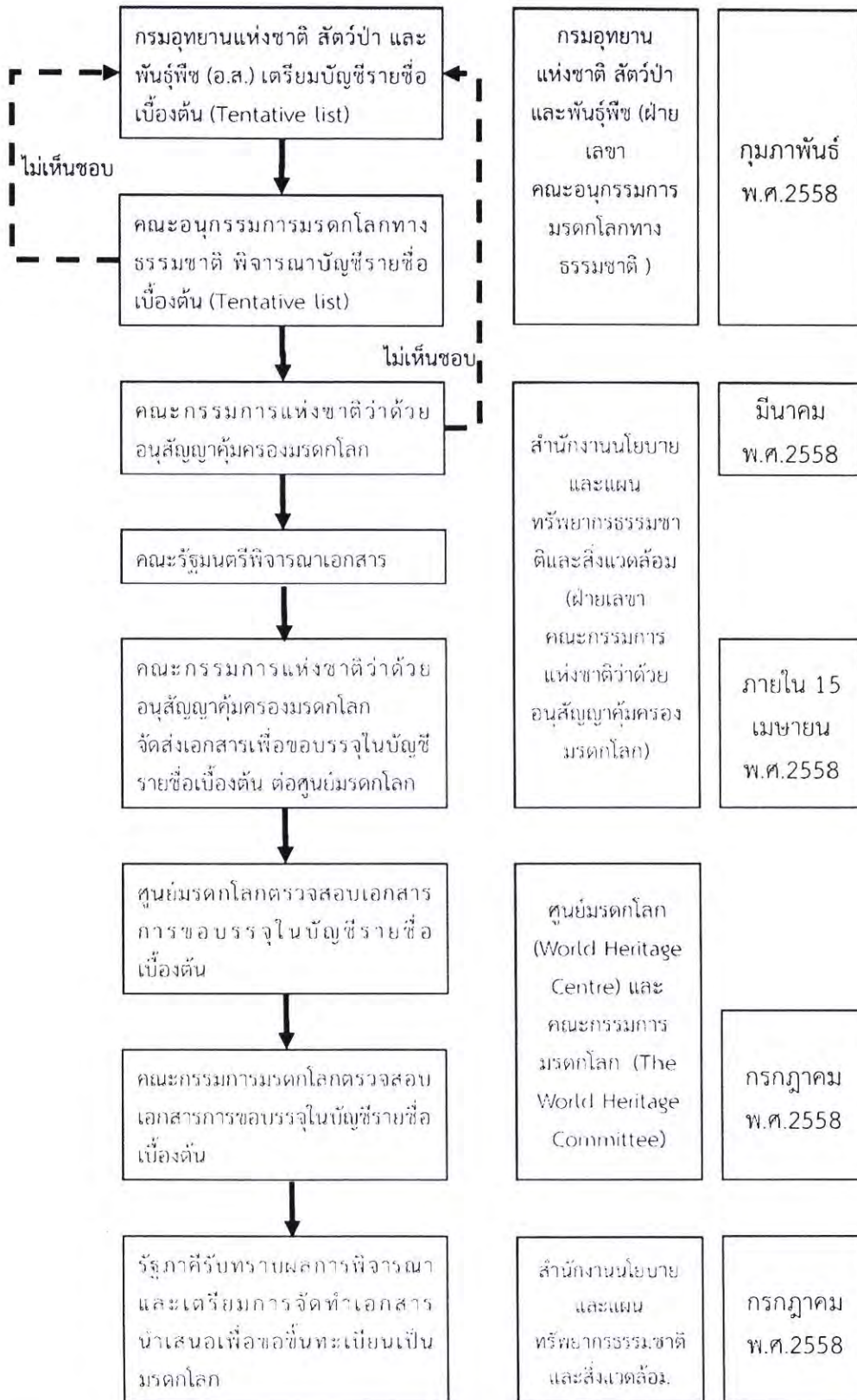
๙.๖ คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกจัดส่งเอกสารนำเสนอเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก (Nomination Dossier) ต่อศูนย์มรดกโลกภายในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๐

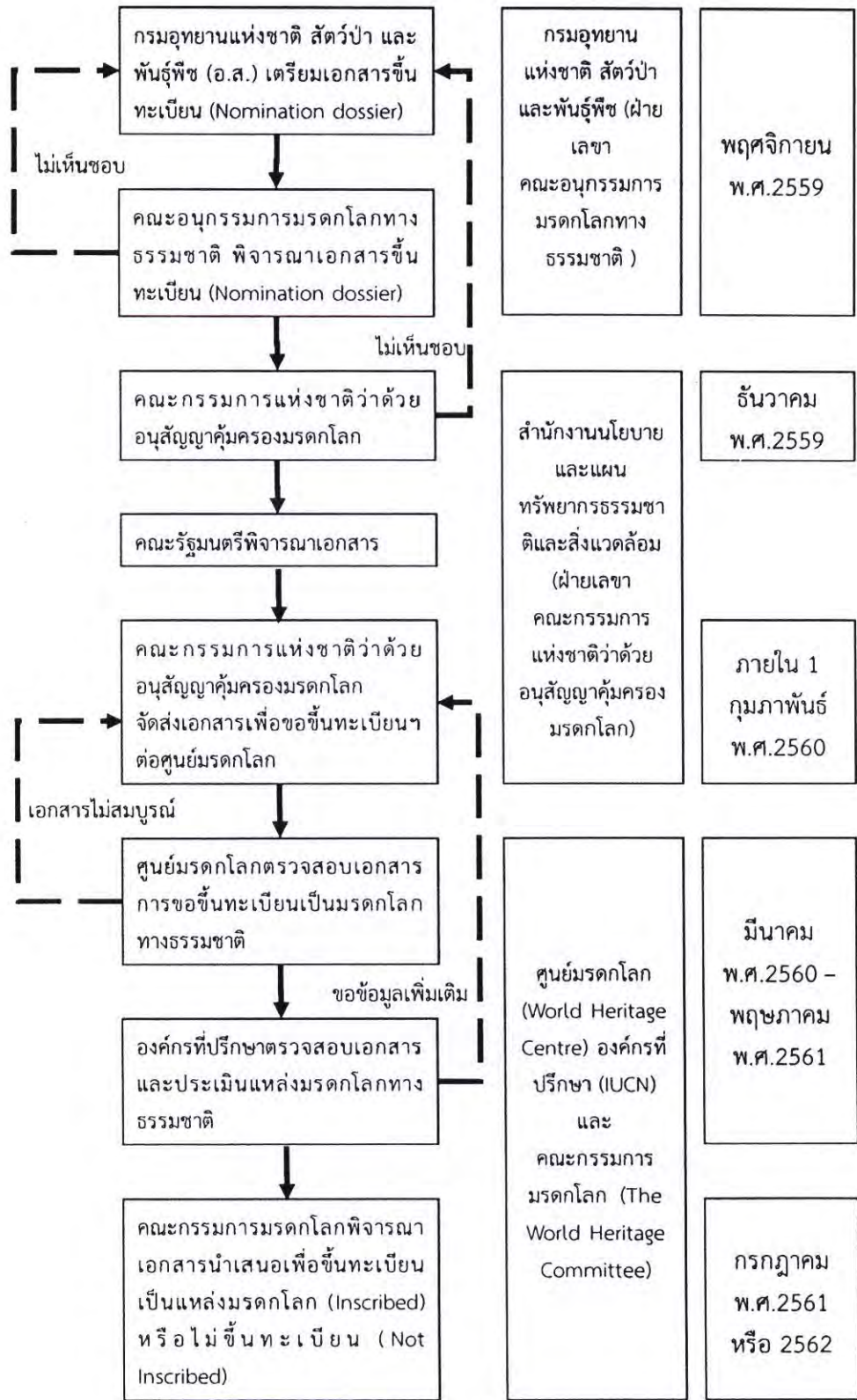
๙.๗ คณะทำงานเพื่อดำเนินงานการขึ้นทะเบียนพื้นที่อนุรักษ์ทะเลอันดามันเพื่อเป็นแหล่งมรดกโลก นำเสนอแผนยุทธศาสตร์ในการอนุรักษ์และการจัดการทะเลอันดามันต่อรัฐบาล เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการ โดยมีกรอบงบประมาณและระยะเวลาที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

๑๐. สรุปผลการดำเนินการ

จากการศึกษากรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทย การศึกษาเอกสารต่าง ๆ และการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง คณะกรรมาธิการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเห็นว่าเรื่องนี้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของสภาปฏิรูปแห่งชาติ จึงขอเสนอประเด็น “การนำเสนอพื้นที่อนุรักษ์ในทะเลอันดามันเป็นเขตมรดกโลก” เป็นประเด็นปฏิรูปเร็ว (Quick Win) เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนการนำเสนอและกำหนดระยะเวลา

โครงสร้างคณะทำงานเพื่อดำเนินงานการขึ้นทะเบียน พื้นที่อนุรักษ์ทะเลอันดามันเป็นเขตมรดกโลก

ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

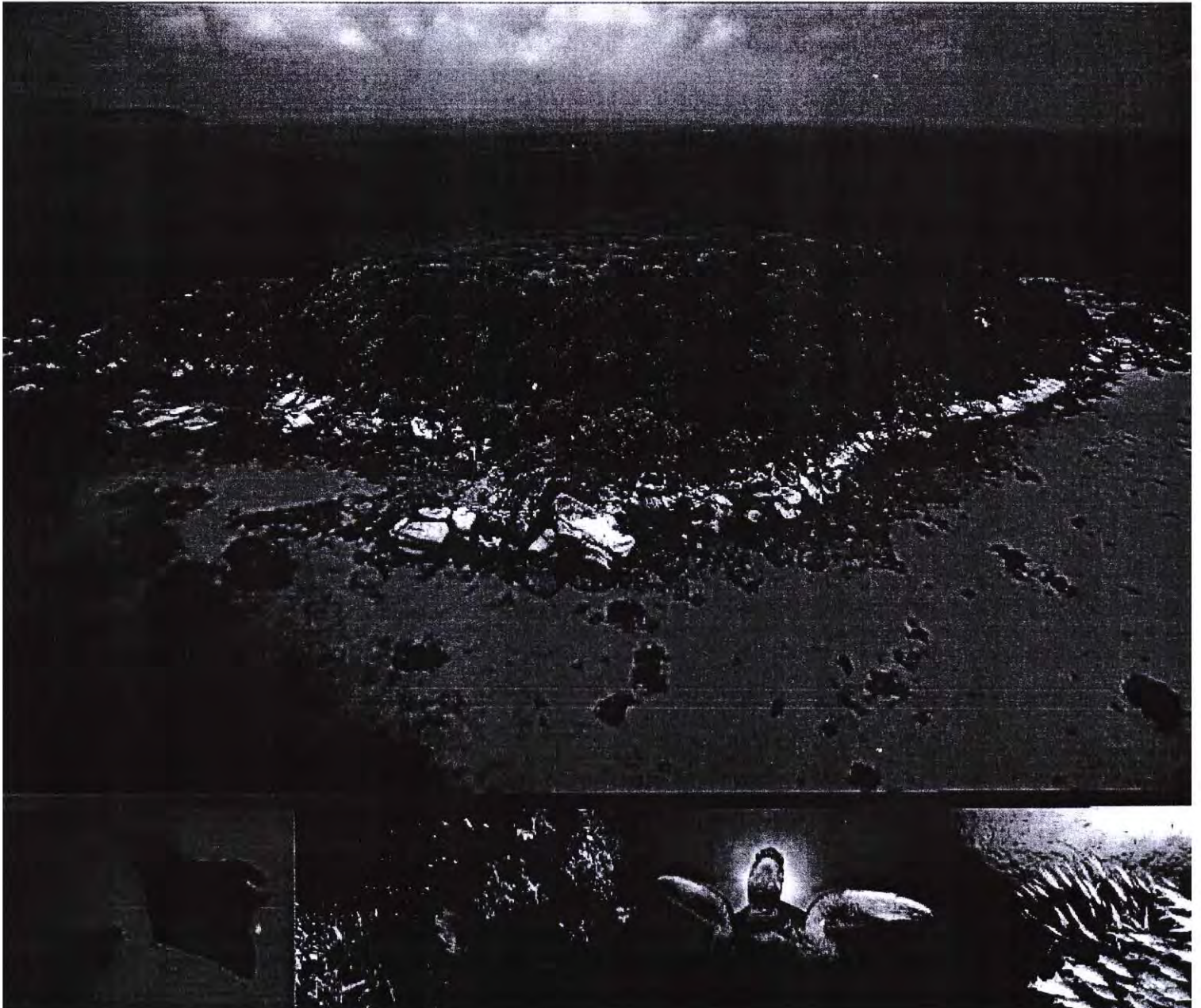
หน่วยงานราชการ

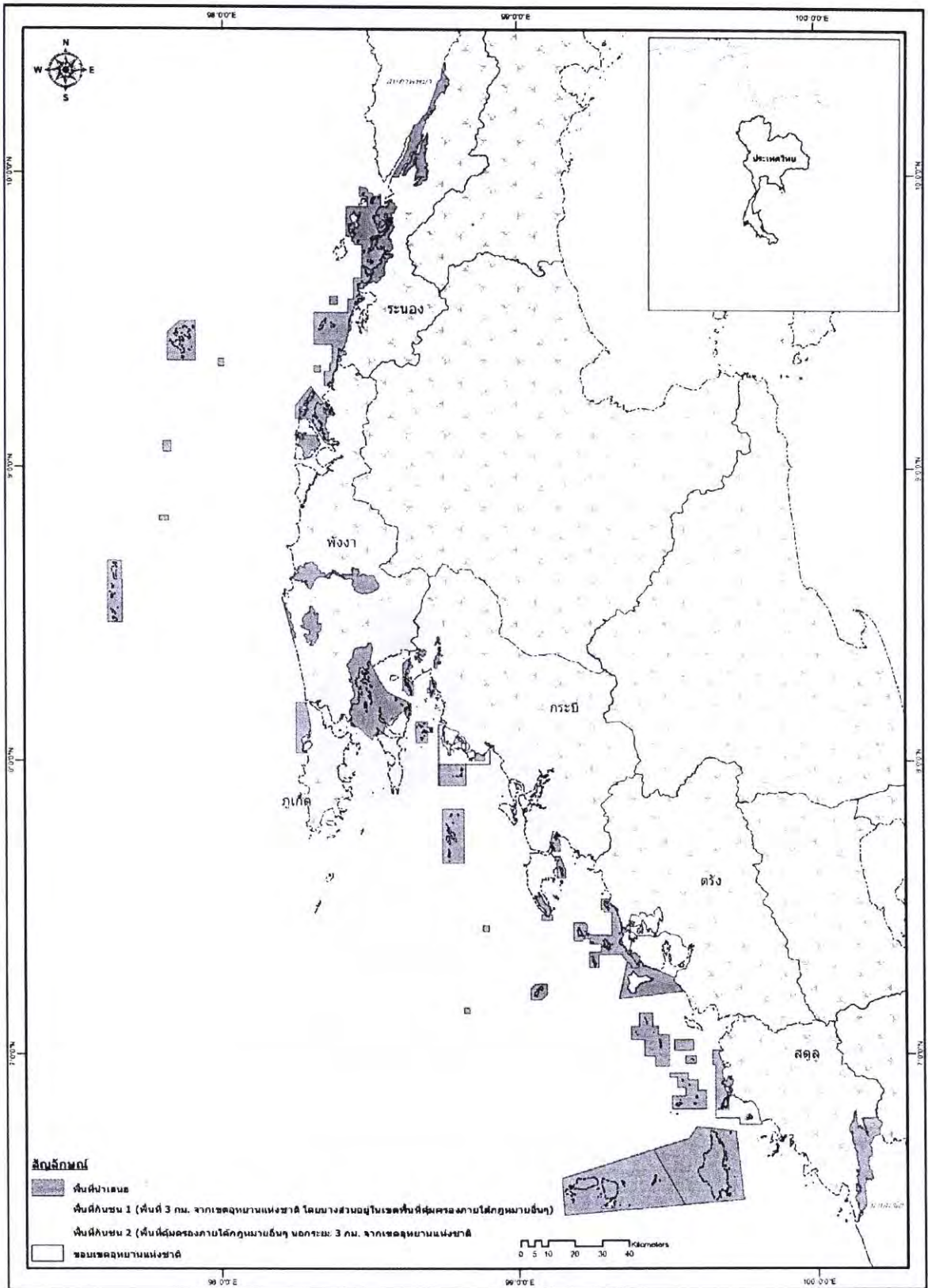
๑. อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๒. อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
๓. เลขาธิการสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔. อธิบดีกรมประมง
๕. อธิบดีกรมการท่องเที่ยว

ภาควิชาการและภาคประชาชน

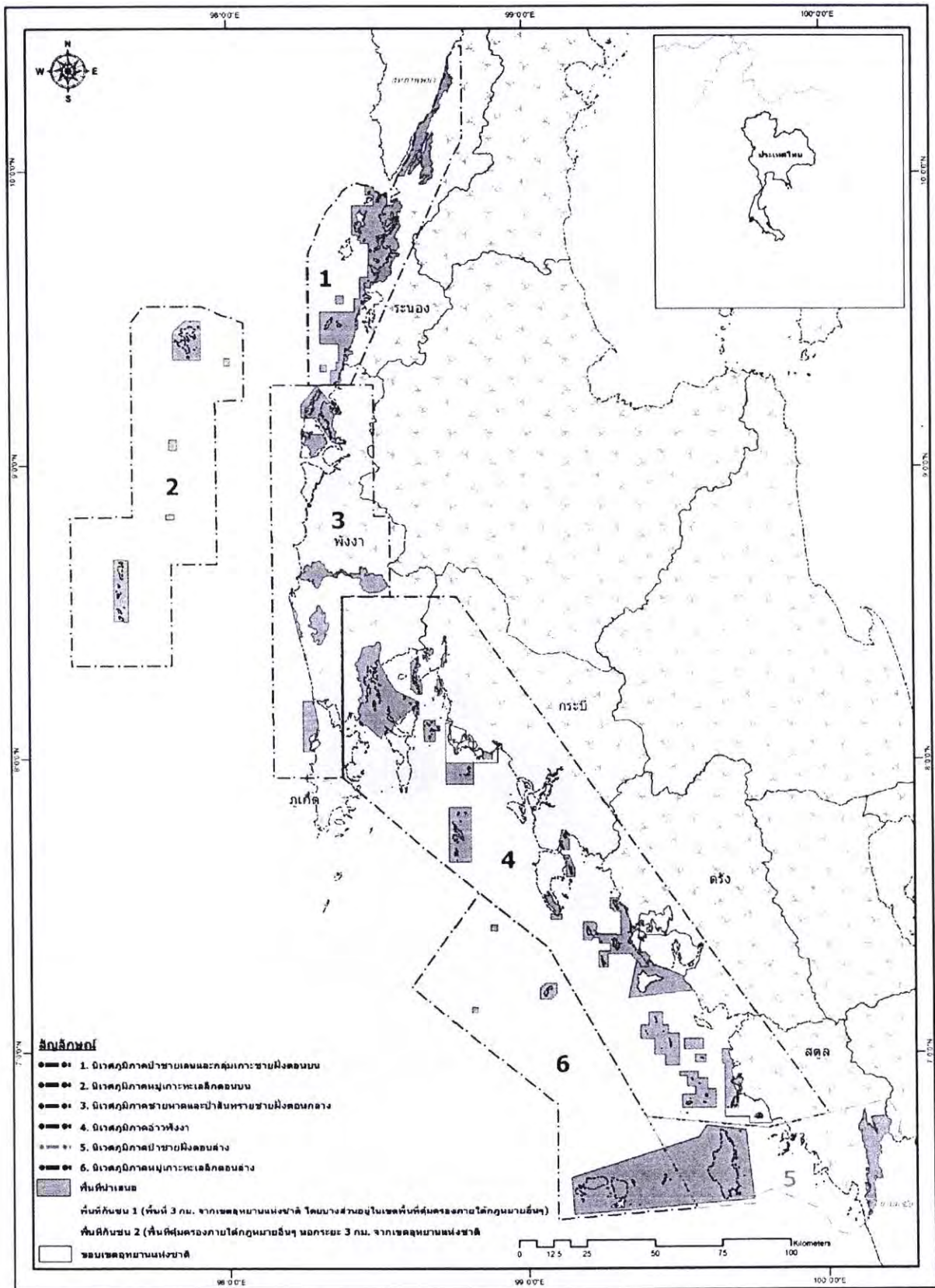
๑. ผศ.ดร. ธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์
๒. ผศ.ดร. ศักดิ์อนันต์ ปลาทอง
๓. ผศ.ดร. สุชาย วรชนะนันท์
๔. นายธนู แนนเนียร เครือข่ายภาคประชาชนเขตทะเลอันดามันตอนเหนือ
๕. นายภาคภูมิ วิชานติวัฒน์ เครือข่ายภาคประชาชนเขตทะเลอันดามันตอนใต้
๖. องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN)

เอกสารประกอบการพิจารณา
ข้อเสนอการปฏิรูปเร็ว (Quick Win)
เรื่อง “การนำเสนอพื้นที่อนุรักษ์ในทะเลอันดามันเป็นเขตมรดกโลก”
เสนอ
คณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สภาปฏิรูปแห่งชาติ
จัดทำโดย
คณะอนุกรรมการปฏิรูปการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

รูปที่ ๑ ที่ตั้ง ขอบเขตพื้นที่นำเสนอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก
 ขอบเขตพื้นที่นำเสนอ และเขตกันชน

รูปที่ ๒ ชีวภูมิภาคอันดามันแห่งประเทศไทย
ขอบเขตพื้นที่น้ำเสนอ และเขตกันชน

คุณลักษณะ:

พื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันเป็นแนวต่อเนื่องของพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งทั้งหมด ๑๘ พื้นที่ ในรูปแบบของอุทยานแห่งชาติและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตลอดความยาวของชายฝั่งอันดามันไทย ที่ได้รับการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองโดยรัฐบาลไทย เพื่อวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์พื้นที่ที่เป็นเอกลักษณ์ หรือมีลักษณะทางนิเวศวิทยาที่เด่นเฉพาะของภูมิภาค ได้แก่ อุทยานแห่งชาติลำน้ำกระบุรี อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะระนอง อุทยานแห่งชาติแหลมสน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะระ-เกาะพระทอง อุทยานแห่งชาติเขาลำรุ อุทยานแห่งชาติเขาลำปี-หาดท้ายเหมือง อุทยานแห่งชาติสิรินาถ อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา อุทยานแห่งชาติทะเลบัน และอุทยานแห่งชาติตะรุเตา และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง ประกอบด้วยเกาะมากกว่า ๒๘๐ เกาะ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ป่าและหนองน้ำ บริเวณชายฝั่งประมาณ ๑,๕๓๕ ตารางกิโลเมตร และเป็นพื้นที่ในทะเลประมาณ ๓,๘๔๕ ตารางกิโลเมตร พื้นที่น้ำเสนอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก เป็นพื้นที่เกือบทั้งหมดของพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน ซึ่งเป็นพื้นที่หลักสำคัญที่เป็นตัวแทนที่ดีที่สุดหรือเก็บรักษาเรื่องราวของชีวภูมิภาคอันดามันแห่งประเทศไทยไว้ได้ครบถ้วนมากที่สุด มีขนาดพื้นที่ทั้งหมด ๔,๘๒๗.๑๐ ตารางกิโลเมตร

พื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน เป็นส่วนหนึ่งของชีวภูมิภาคอันดามันแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นบริเวณที่มีกระบวนการทางชีวภูมิศาสตร์เกิดขึ้นมากมายหลายกระบวนการ โดยมาบรรจบรวมกันอยู่ในพื้นที่ที่มีขนาดค่อนข้างเล็กในเชิงภูมิศาสตร์ และครอบคลุมเขตการเปลี่ยนแปลงทางชีวภูมิศาสตร์ (biogeographic transition zones) ที่สำคัญหลายเขต ชีวภูมิภาคอันดามันประกอบด้วยชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย โดยเริ่มตั้งแต่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปากจั่นหรือปากน้ำ กระบุรี ซึ่งเป็นส่วนที่แคบที่สุดของแหลมมลายู ยาวลงไปตามชายฝั่งทางใต้จนถึงพรมแดนไทย-มาเลเซีย ระยะทางประมาณ ๙๓๗ กิโลเมตร ชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยยังรวมถึงกลุ่มเกาะทางใต้สุดของหมู่เกาะเมอร์กูย (หมู่เกาะซึ่งวางตัวขึ้นไปทางตอนเหนือเข้าไปในเขตน่านน้ำสหภาพเมียนมาร์) และกลุ่มเกาะทางเหนือของหมู่เกาะลันกาวิ (หมู่เกาะซึ่งวางตัวลงไปทางตอนใต้เข้าไปในเขตน่านน้ำประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย) ชีวภูมิภาคอันดามันแห่งประเทศไทยสามารถจัดกลุ่มพื้นที่ออกได้เป็น ๖ นิเวศภูมิภาค ตามลักษณะทางธรณีวิทยา สังคมสิ่งมีชีวิต และระบบนิเวศ นิเวศภูมิภาคทั้งหกแสดงถึงลักษณะพิเศษโดดเด่นต่างๆ ของผืนชีวภูมิภาคอันดามัน โดยลักษณะพิเศษที่สำคัญเหล่านี้ ได้ถูกรักษาไว้โดยเครือข่ายพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน ซึ่งมีพื้นที่กระจายอยู่ตลอดชายฝั่งตะวันตกของประเทศไทย

นิเวศภูมิภาคทั้งหกที่เป็นองค์ประกอบของชีวภูมิภาคอันดามัน ได้แก่ (๑) นิเวศภูมิภาคป่าชายเลนและกลุ่มเกาะชายฝั่งตอนบน (๒) นิเวศภูมิภาคหมู่เกาะทะเลลึกตอนบน (๓) นิเวศภูมิภาคชายหาดและป่าสนทรายชายฝั่งตอนกลาง (๔) นิเวศภูมิภาคอ่าวพังงา (๕) นิเวศภูมิภาคป่าชายฝั่งและกลุ่มเกาะรังนกตอนล่าง และ (๖) นิเวศภูมิภาคหมู่เกาะทะเลลึกตอนล่าง นิเวศภูมิภาคแต่ละ

พื้นที่เหล่านี้แสดงรูปแบบต่างๆ ทางธรณีวิทยา ลักษณะและชนิดของพืชและสัตว์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของเรื่องราวทั้งหมดของชีวภูมิศาสตร์อันดามัน เรื่องราวของนิเวศภูมิภาคทั้งหมดที่ร้อยเรียงเข้าด้วยกัน ทำให้เราสามารถเห็นภาพรวมของประวัติศาสตร์ธรรมชาติที่โดดเด่นอย่างหาที่เปรียบไม่ได้

นิเวศภูมิภาคซึ่งประกอบกันเข้าเป็นชีวภูมิภาคอันดามันแห่งประเทศไทยนี้ ได้รวมเอาการเปลี่ยนแปลงทางนิเวศที่สำคัญที่สุดที่เกิดขึ้นในมหาสมุทรอินเดียตะวันออกไว้ ได้แก่ การผสมกันของสิ่งมีชีวิตจากสองมหาสมุทร คือระบบนิเวศทางทะเลของอันดามันเหนือผสมกับสิ่งมีชีวิตที่มากับกระแสน้ำทางใต้จากอินโดนีเซีย สันทรายชายฝั่งและระบบนิเวศป่าสันทรายที่มีสภาพสมบูรณ์และยังคงหลงเหลือมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งยังเป็นแหล่งวางไข่ที่เหลืออยู่แห่งสุดท้ายบนชายฝั่งแผ่นดินใหญ่ของทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของเต่ามะเฟือง (*Dermochelys coriacea*) แนวปะการังที่เพิ่งถูกค้นพบเมื่อไม่นานมานี้ และระบบนิเวศป่าชายเลนดั้งเดิมไม่เคยถูกบุกรุกสัมปทานมาก่อนซึ่งส่วนใหญ่ได้หายไปจากบริเวณอื่นของภูมิภาคนี้แล้ว แหล่งที่อยู่อาศัยของประชากรพะยูน (*Dugong dugon*) ฝูงใหญ่แห่งอันดามันตะวันออก ลักษณะเขาหินปูนลูกโดด (Karst inselbergs) และภูมิประเทศชายฝั่งผาหินปูน (Drowned karst landscape) ที่แสดงถึงประวัติหรือลำดับเหตุการณ์ทางชีววิทยาและธรณีวิทยาที่น่าสนใจ รวมทั้งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตเฉพาะถิ่น (Endemic species) จำนวนมาก เป็นจุดเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพหรือมีการกระจายพันธุ์มาสิ้นสุดเชื่อมซ้อนกันของสังคมพืชและสัตว์ ระหว่างป่าดิบเขตศูนย์สูตรกับป่าดิบแล้งหรือป่าที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม ระหว่างพืชและสัตว์จากเขตอินโดจีน จากอินโด-หิมาลัย และจากเขตซุนดาอิก บริเวณแผ่นดินเชื่อมต่อหรือแผ่นดินคอคอดของไทย (Thai Isthmus) นี้ นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ชีวภาพและภูมิศาสตร์ของโลกที่ไม่มีที่ใดเหมือน และเป็นองค์ประกอบหลักของเรื่องราวชีวภูมิศาสตร์ (Biogeographic) ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเนื่องจากประวัติศาสตร์ของภูมิภาคและความสำคัญทางชีวภูมิศาสตร์นี้เอง ทำให้ชีวภูมิภาคอันดามันแห่งประเทศไทย มีคุณค่าโดดเด่นทางวิทยาศาสตร์ และในเชิงชีววิทยาของโลก

องค์ประกอบพื้นที่:

๑. นิเวศภูมิภาคป่าชายเลนและกลุ่มเกาะชายฝั่งตอนบน

พื้นที่หลักที่เป็นตัวแทนของนิเวศภูมิภาคนี้ ประกอบด้วยพื้นที่อุทยานแห่งชาติลำน้ำกระบุรี อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะระนอง และอุทยานแห่งชาติแหลมสน

บริเวณแถบนี้ถูกพบว่าเป็นบริเวณจุดเปลี่ยนสำคัญของสังคม ระหว่างกลุ่มนกสายพันธุ์อินโดจีนและสายพันธุ์ซุนดาอิก (Wells, ๑๙๗๖) โดยพบว่าจำนวนชนิดของนกป่าที่ราบต่ำที่มีขอบเขตการแพร่กระจายใกล้กับบริเวณแผ่นดินเชื่อมต่อคอคอดกระ นี้มีมากกว่า ๓ เท่าของชนิดนกป่าที่ราบต่ำที่มีขอบเขตการกระจายพันธุ์ในบริเวณอื่นตลอดระยะทาง ๑,๖๐๐ กิโลเมตรของ

คาบสมุทรไทย-มาเลเซีย นอกจากนั้นบริเวณแถบนี้ยังเป็นบริเวณต่อเนื่องของเขตการกระจายพันธุ์พืชทางพฤษภูมิศาสตร์ที่สำคัญของโลก โดยเป็นขอบเขตตอนเหนือของการกระจายพันธุ์พืชมาเลเซีย (ชนิดพันธุ์เขตศูนย์สูตรซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของหมู่เกาะอินโด-มาเลย์) บนแผ่นดินใหญ่ของคาบสมุทรอินโดจีน และยังเป็นบริเวณที่สามารถพบอิทธิพลของการกระจายพันธุ์จากแนวเทือกเขาหิมาลัย (Indo-Himalayan biota) ร่วมกันกับพันธุ์ต่างๆ จากเขตอินโดจีน (Indo-Chinese biota) ทางเหนือของประเทศไทย ดังนั้นบริเวณพื้นที่เล็กๆนี้จึงเป็นเสมือนศูนย์รวมของความสลับซับซ้อนทางชีวภูมิศาสตร์ (Biogeographic complexity)

ป่าชายเลนผืนใหญ่ในเขตอนุรักษ์อยู่ติดต่อกับพื้นที่ป่าชายเลนที่ยังสมบูรณ์ภายนอกขอบเขตของอุทยานแห่งชาติ บริเวณนี้น่าจะเป็นป่าชายเลนเก่าแก่ดั้งเดิมที่ไม่ถูกรบกวนผืนใหญ่ที่สุดที่ยังเหลืออยู่ในมหาสมุทรอินเดียตะวันออกเฉียงใต้ทำให้มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง พื้นที่ชายฝั่งที่เหลือส่วนใหญ่เป็นเกาะพื้นราบและป่าเสม็ดบนหาดทราย ลักษณะทางธรณีวิทยาของบริเวณภูมิภาคป่าชายเลนตอนเหนือนี้ประกอบไปด้วยภูเขาหินแกรนิตและหินตะกอน มีลักษณะภูมิประเทศที่ซับซ้อนของผาชันและหุบเขาเนื่องจากมีกลุ่มรอยเลื่อนใหญ่ที่ยังมีการเคลื่อนตัวอยู่คือบริเวณกลุ่มรอยเลื่อนระนอง ซึ่งวางตัวในแนวลำน้ำกระบุรีที่เป็นเขตแดนระหว่างประเทศไทยและสหภาพเมียนมาร์

๒. นิเวศภูมิภาคหมู่เกาะทะเลลึกตอนบน

พื้นที่หลักที่เป็นตัวแทนของนิเวศภูมิภาคนี้ ประกอบด้วยพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน

หมู่เกาะนอกชายฝั่งในเขตตอนเหนือสุดในทะเลอันดามันของประเทศไทย เป็นแนวต่อเนื่องกับส่วนตอนใต้ของหมู่เกาะเมอร์กูย (Mergui Archipelago) ซึ่งเป็นแนวของกลุ่มเกาะเขาหินแกรนิตที่ต่อเนื่องลงมาจากเทือกเขาสูงที่เป็นเขตแดนทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือระหว่างประเทศไทยและสหภาพเมียนมาร์ ออกไปถึงไหล่ทวีปของทะเลอันดามัน นิเวศภูมิภาคนี้วางตัวอยู่ในตำแหน่งที่มีการบรรจบรวมกันของสิ่งมีชีวิตในทะเลที่ได้รับอิทธิพลจากสองมหาสมุทร คือสิ่งมีชีวิตจากฝั่งทะเลจีนใต้และสิ่งมีชีวิตจากอ่าวเบงกอลและทะเลอันดามัน ซึ่งสิ่งมีชีวิตที่พบนี้เป็นตัวแทนของสิ่งมีชีวิตในมหาสมุทรอินเดีย ที่ชัดเจนกว่าสิ่งมีชีวิตที่พบในบริเวณชายฝั่งตะวันตกของทวีปออสเตรเลียหรืออินโดนีเซีย กระแสน้ำประจำบริเวณทะเลอันดามันในอ่าวเบงกอลนี้มีลักษณะตามเข็มนาฬิกาโดยได้รับอิทธิพลจากมวลน้ำที่ดันผ่านเข้ามาทางช่องแคบมะละกาตามฤดูกาล ทำให้เกิดการผสมผสานกันอย่างสลับซับซ้อนของสิ่งมีชีวิต การผสมผสานกันตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตในมหาสมุทรเขตร้อนลักษณะนี้ไม่มีที่อื่นใดในโลก

เนื่องจากการผสมผสานกันจากอิทธิพลของสองมหาสมุทรนี้ หมู่เกาะสุรินทร์และหมู่เกาะสิมิลันจึงมีแนวปะการังที่มีความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย และมีความหลากหลายของปลาทะเลอย่างมหาศาล ทะเลบริเวณหมู่เกาะเหล่านี้เป็นที่อยู่อาศัย

ของปลาทะเลมากกว่า ๗๐๐ ชนิด สัตว์ในกลุ่มกึ่งปูหรือ ครัสเตเชียนอย่างน้อย ๑๔๐ ชนิด และปะการังแข็ง ๑๖๐ ชนิด นอกจากนี้ยังสามารถพบสัตว์ทะเลขนาดใหญ่ในบริเวณท้องทะเลระหว่างเกาะต่างๆได้เป็นประจำ ตั้งแต่ฉลามวาฬ กระเบนราหู วาฬและโลมาหลากหลายชนิด หมู่เกาะเหล่านี้ยังเป็นแหล่งวางไข่ของเต่าทะเลอีกด้วย ลักษณะของสังคมพืชบนเกาะเป็นสังคมแบบป่าดิบเขตร้อนไม่ผลัดใบ (Evergreen forest) และสังคมพืชชายหาด (Beach scrub) เป็นแหล่งอาศัยหากินของนกมากกว่า ๘๐ ชนิด และค้างคาวถึง ๑๖ ชนิด ในจำนวนนี้มีชนิดที่หายากหลายชนิด และหลายชนิดเป็นชนิดที่พบแพร่กระจายทางฝั่งหมู่เกาะอันดามันและหมู่เกาะนิโคบาร์มากกว่าทางฝั่งคาบสมุทรไทย

๓. นิเวศภูมิภาคชายหาดและป่าสนทรายชายฝั่งตอนกลาง

พื้นที่หลักที่เป็นตัวแทนของนิเวศภูมิภาคนี้ ประกอบด้วยพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะระ-เกาะพระทอง อุทยานแห่งชาติเขาลำปี-หาดท้ายเหมือง และพื้นที่ส่วนชายฝั่งและน้ำทะเลของอุทยานแห่งชาติสิรินาถ

ลักษณะธรณีสัณฐานของบริเวณนิเวศภูมิภาคชายหาดและป่าสนทรายชายฝั่งตอนกลางส่วนใหญ่เป็นลักษณะของสันทรายและเนินทรายชายฝั่ง มีแนวปะการังริมฝั่ง (Fringing reef) อยู่ห่างจากชายฝั่งประมาณครึ่งกิโลเมตรทอดตัวยาวขนานกับชายฝั่งลงไปถึงเกาะภูเก็ตทางทิศใต้ มีบทบาทเปรียบเสมือนแนวปะการังแบบแบรีเออร์ (Barrier reef) คือมีบทบาทเป็นแนวกำบังแรงของคลื่นลมจากมหาสมุทรอินเดียและทำให้เกิดการสะสมตัวของสันทรายชายฝั่งที่เป็นลักษณะเฉพาะพิเศษของภูมิประเทศเขตนี้อยู่

บริเวณหาดท้ายเหมืองเป็นตัวอย่างของชายหาดและป่าสนทรายชายฝั่งของยุคสมัยโฮโลซีน แหล่งสุดท้ายที่ยังคงความเป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์อยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นบริเวณที่มีเอกลักษณ์ไม่เหมือนที่อื่นใด ลักษณะภูมิประเทศสันทรายบริเวณกว้างและหาดยาวต่อเนื่องที่มีสังคมพืชชายฝั่งและป่าทรายชายฝั่งที่ครอบคลุมพื้นที่ด้านติดทะเล สลับกับสังคมไม้พุ่มหาดทรายและสังคมไม้ยืนต้นหาดทรายที่มีพืชคลุมดินและพืชอิงอาศัยขึ้นบนพื้นป่าและตามโคนต้นไม้ (Coastal heath forest) ลักษณะที่เป็นอยู่ของระบบนิเวศป่าชายหาดที่ยังคงความเป็นธรรมชาติและไม่ค่อยถูกรบกวนนี้ บอกเล่าเรื่องราวที่สำคัญทางชีวภูมิศาสตร์เกี่ยวกับการรุกรานเข้ามาในทวีปเอเชียของพืชพรรณจาก กอนด์วานา (Gondwanan flora) ผ่านแผ่นดินซุนดา (Sundaland) ในช่วงยุคน้ำแข็งตั้งแต่สมัยไพลสโตซีน (Pleistocene) นอกจากนี้บริเวณนี้ยังมีความหลากหลายของกล้วยไม้สูง มีแนวหญ้าทะเลปกคลุมพื้นที่ต่อเนื่องลงไปในทะเลริมชายฝั่ง

บริเวณนี้ยังเป็นแหล่งวางไข่ที่สำคัญของเต่าทะเลสัตว์ทะเลหายากที่ใกล้สูญพันธุ์ เป็นแหล่งวางไข่ของเต่ามะเฟือง (*Dermochelys coriacea*) ที่เหลืออยู่เพียงแห่งเดียวบนชายฝั่งแผ่นดินใหญ่ทางทิศตะวันออกเฉียงของมหาสมุทรอินเดีย และอาจจะเป็นชายหาดที่ใช้เป็นแหล่งวางไข่ประจำแห่งสุดท้ายบนแผ่นดินใหญ่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย

๔. นิเวศภูมิภาคอ่าวพังงา

พื้นที่หลักที่เป็นตัวแทนของนิเวศภูมิภาคนี้ เป็นส่วนของพื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ๖ แห่ง และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ๑ แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง

เขตนิเวศภูมิภาคอ่าวพังงาครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่จากภูเขาบนแผ่นดินใหญ่ ต่อเนื่องตลอดไป ในอ่าวระหว่างจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดกระบี่ ตามแนวแอ่งร่องน้ำของระบบแม่น้ำพังงา-บ่อแสนโบราณ บริเวณพื้นที่สูงทางทิศเหนือของนิเวศภูมิภาคนี้อยู่ในแนวของกลุ่มรอยเลื่อนคลองมะรุ่ย ทำให้ธรณีวิทยาโครงสร้างของพื้นที่มีความซับซ้อน มีหินทรายสลับกันกับหินควอร์ตไซต์และคาสต์ หินปูน เขาโดดหินปูนมีแนวต่อเนื่องลงมาทางทิศใต้ยื่นลงไปสู่อ่าวพังงาและเกิดเป็นเกาะเขา หินปูนที่มีหน้าผาสูงชันจำนวนมาก บริเวณอันกว้างใหญ่ของภูมิภาคเกาะคาสต์หินปูนที่มีน้ำ ล้อมรอบของนิเวศภูมิภาคอ่าวพังงานี้ เป็นตัวอย่างที่แสดงถึงลักษณะภูมิประเทศแบบคาสต์ที่โดดเด่นชัดเจน

ภาพของโพรงถ้ำในระดับน้ำทะเล ช่องหินที่เกิดจากการกัดเซาะด้านใต้ และรอยแตกของชั้น หินตามผนังหุบเขาผาชันบนเกาะเขาหินปูนที่ปกคลุมด้วยพรรณพืชเขาหินปูน ทำให้นิเวศภูมิภาคนี้ มีความสวยงามอย่างหาที่เปรียบได้ยาก นอกจากนั้นลักษณะภูมิประเทศที่เป็นเขาหินปูนแบบ คาสต์ที่แยกจากกันนี้ ทำให้บริเวณทั้งบนฝั่งและในอ่าวนี้มีโอกาสเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต เฉพาะถิ่น และเป็นแหล่งเก็บรักษาสิ่งมีชีวิตบางชนิดที่ได้รับการคุกคามในบริเวณอื่นให้เหลือรอด มาจนถึงปัจจุบัน (Relictual species) ร่องน้ำในป่าชายเลนผืนใหญ่เต็มไปด้วยนก ปลาและสัตว์ น้ำ ท้องทะเลบริเวณรอบเกาะต่างๆ ในนิเวศภูมิภาคอ่าวพังงานี้ มีความอุดมสมบูรณ์และ หลากหลายของสิ่งมีชีวิตในทะเลอย่างมาก มีแนวหญ้าทะเลและแนวปะการัง ซึ่งให้ทั้งแหล่งที่อยู่ อาศัยและแหล่งหลบภัยสำหรับปลาและสัตว์น้ำวัยอ่อน

บริเวณชายฝั่งของจังหวัดตรังมีแนวหญ้าทะเลบริเวณกว้าง ซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของ พะยูน (*Dugong dugon*) และเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อนหลากหลายชนิดรวมทั้งปลาแนว ปะการัง นิเวศภูมิภาคนี้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยหากินของประชากรพะยูนกลุ่มใหญ่ที่สุดในประเทศ ไทย และอาจจะเป็นกลุ่มใหญ่สุดท้ายที่เหลืออยู่ของประชากรที่ครั้งหนึ่งเคยมีอยู่ตลอดแนว คาบสมุทรมลายู-มาเลเซีย หมู่เกาะเขาหินปูนตามชายฝั่งที่มีลักษณะสูงชันมีถ้ำจำนวนมากและเป็น แหล่งเก็บรังนกตามแบบประเพณีดั้งเดิม นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งวางไข่ของเต่าทะเลถึง ๓ ชนิด คือ เต่ากระ (*Eretmochelys imbricata*) เต่าตนุ (*Chelonia mydas*) และ เต่าหญ้า (*Lepidochelys olivacea*)

๕. นิเวศภูมิภาคป่าชายฝั่งตอนล่าง

พื้นที่หลักที่เป็นตัวแทนของนิเวศภูมิภาคนี้ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติทะเลบัน และพื้นที่ทั้งหมดของเกาะตะรุเตา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติตะรุเตา

นิเวศภูมิภาคป่าชายฝั่งตอนใต้ี้เก็บภาพเรื่องราวทั้งลักษณะภูมิประเทศแบบคาสต์หินปูน แนวหน้าทะเลและป่าสนทรายชายฝั่ง และบริเวณนี้ยังอยู่ติดกับเขตการเปลี่ยนแปลงทางพฤกษศาสตร์ระหว่างพรรณไม้เขตรินโดจีนและพรรณไม้เขตซุนดา เป็นบริเวณที่เป็นจุดเปลี่ยนของสภาพภูมิอากาศระหว่างภูมิภาคแบบลมมรสุมซึ่งเป็นลักษณะของบริเวณคาบสมุทรทางตอนเหนือ และภูมิภาคแบบศูนย์สูตรซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่มีอิทธิพลต่อพืชและสัตว์ทางตอนใต้ จากการศึกษาของ Steenis (๑๙๕๐) พรรณพืชไม้ดอกจำนวน ๕๗๕ สกุล มีขอบเขตการกระจายพันธุ์อยู่บริเวณขอบชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยพันธุ์พืชป่าดิบแล้งแบบไม่ผลัดใบเขตซุนดาทางใต้กระจายพันธุ์ขึ้นมาเหนือสุดถึงบริเวณนี้ และพันธุ์พืชป่าดิบชื้นเขตรินโดจีนทางเหนือกระจายพันธุ์ลงมาทางใต้สุดถึงบริเวณนี้ หุบเขาชันในบริเวณนี้ทำให้เกิดบริเวณอับฝนชายฝั่งและเกิดการเปลี่ยนแปลงลักษณะสภาพแวดล้อมอย่างฉับพลันระหว่างสังคมพืชในป่าดิบแล้งและป่าดิบชื้น เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของ phytological succession

๖. นิเวศภูมิภาคหมู่เกาะทะเลลึกตอนล่าง

พื้นที่หลักที่เป็นตัวแทนของนิเวศภูมิภาคนี้ ได้แก่ บริเวณหมู่เกาะอาดังราวี ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติตะรุเตา บริเวณหมู่เกาะไกลฝั่ง (เกาะรอก เกาะห้า และกองหินแดง) ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา

หมู่เกาะนอกฝั่งตอนล่างนี้มีลักษณะทางธรณีวิทยาเช่นเดียวกับหมู่เกาะนอกฝั่งตอนบน แต่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในบางเรื่อง โดยหลักคือตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และอิทธิพลต่อพื้นที่จากกระแสน้ำจากอินโดนีเซียผ่านทางช่องแคบมะละกา กลุ่มเกาะเหล่านี้มีผืนเกาะสุมาตรากำบังคลื่นลมโดยตรงจากมหาสมุทรอินเดียทางทิศตะวันตก เกาะต่างมีการพัฒนาของแนวปะการังริมฝั่งเป็นบริเวณกว้าง และสังคมปะการังมีลักษณะและองค์ประกอบแตกต่างจากแนวปะการังทางเหนือ มีความหลากหลายสมบูรณ์ทำให้เกิดเป็นระบบนิเวศแนวปะการังที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงและสำคัญมาก

หมู่เกาะเหล่านี้ได้รับอิทธิพลจากกระแสน้ำจากอินโดนีเซียซึ่งมีความเชื่อมต่อกับทะเลจีนใต้ และเข้ามาสู่มหาสมุทรอินเดียโดยผ่านทางช่องแคบมะละกา ด้วยเหตุนี้บริเวณนี้จึงมีความสำคัญอย่างมากในทางชีวภูมิศาสตร์และแสดงถึงการบรรจบกันของอิทธิพลทางชีวภาพมากมาย นอกจากนั้นนิเวศภูมิภาคนี้ยังมีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตทางทะเลสูง มีปลามากกว่า ๔๐๐ ชนิด มีจำนวนชนิดของปะการังแข็งเกือบทั้งหมดที่พบในเขตทะเลอันดามัน (มากกว่า ๑๖๐ ชนิด) โดยนอกจากปะการังชนิดที่พบในมหาสมุทรอินเดียซึ่งพบทางเหนือแล้ว ยังพบชนิดที่มาจากฝั่ง

ศูนย์กลางความหลากหลายทางชีวภาพในอินโดนีเซีย ทำให้บริเวณนี้มีปะการังแข็งที่หลากหลายแห่งหนึ่งของประเทศไทย

ความสอดคล้องกับคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล:

นิเวศภูมิภาคทั้งหกเมื่อรวมเข้าด้วยกันนับว่าเป็นหนึ่งในสิ่งมหัศจรรย์ทางธรรมชาติของโลก ขณะที่แต่ละนิเวศภูมิภาคก็แสดงถึงความงามตามธรรมชาติที่หาที่เปรียบได้ยาก และเป็นตัวอย่างของกระบวนการทางชีวภูมิศาสตร์ที่ทำให้เกิดระบบนิเวศและมีสภาพอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เมื่อรวมกันทั้งหมดเป็นเสมือนห้องเรียนและหนังสืออ้างอิงของโลกธรรมชาติที่มารวมอยู่ด้วยกันใน ระยะห่างเส้นละติจูดเพียง ๔ องศาและอยู่ในขอบเขตของประเทศเพียงประเทศเดียว พื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันเป็นผลรวมที่พิเศษโดดเด่นของลักษณะทางกายภาพและตำแหน่งทาง ธรณีวิทยา ที่ทำให้เกิดเป็นภูมิภาคที่ซับซ้อนและหลากหลายอย่างที่ไม่มีที่ใดเหมือน และ ก่อให้เกิดทั้งพื้นที่ขวางกัน และพื้นที่เชื่อมโยง สำหรับสิ่งมีชีวิตและระบบนิเวศ เป็นส่วนย่อยแยก กระจายอยู่ในภูมิภาค และยังก่อให้เกิดเรื่องราวลักษณะเฉพาะของการมาบรรจบกันทางชีวภาพ และทางชีวภูมิศาสตร์

เกณฑ์ที่เหมาะสม:

(i)	(ii)	(iii)	(iv)	(v)	(vi)	(vii)	(viii)	(ix)	(x)

เกณฑ์ที่ ๗: ประกอบด้วยปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ไม่ธรรมดาหรือพื้นที่ที่มีความ งดงามตามธรรมชาติอย่างพิเศษและมีความสำคัญทางสุนทรียศาสตร์

พื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันประกอบด้วยภูมิภาคทางทะเลและชายฝั่งที่มีความ หลากหลาย ตั้งแต่ภูมิภาคแบบคาสต์เขาหินปูนลูกโดดที่ปกคลุมไปด้วยป่าดิบ และเกาะเขาโดด หินปูน (Inselbergs) ปากแม่น้ำที่มีป่าชายเลนและหญ้าทะเล ไปจนถึงหมู่เกาะเขาหินแกรนิตที่มี ชายฝั่งล้อมรอบด้วยน้ำทะเลสีครามใสจากทะเลเปิดและแนวปะการังที่สมบูรณ์ นิเวศภูมิภาคทั้งหก ที่เป็นองค์ประกอบหลักของชีวภูมิภาคอันดามันแสดงภาพการผสมผสานของธรรมชาติเขตร้อน ตั้งแต่ ป่าดิบ พื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่ง หาดทราย และเกาะมากมายที่เรียงรายตลอดชายฝั่งทะเลอันดามัน พื้นที่อุทยานแห่งชาติและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของชุดพื้นที่นี้ เป็นแหล่งรวบรวม ความหลากหลายและความสวยงามของภูมิภาคชายฝั่งทะเลที่โดดเด่นที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้

ภูมิภาคภูเขาหินปูนผาชันที่โดดเด่นสวยงามปกคลุมไปด้วยป่าดิบแล้งและดิบชื้น แบบมรสุม ประกอบกับน้ำตกสูงชัน ทางน้ำใต้ดินและบ่อน้ำร้อน ลงสู่พื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่ง ป่าชายเลน

ผืนใหญ่ เกาะหน้าผาหินปูนสูงชัน (Tower karst) ที่มีหินงอกหินย้อยและระดับเว้าทะเลคลื่นเซาะที่สวยงาม หัวแหลมที่เป็นหินแกรนิตสลับกับหาดทรายยาวที่มีเม็ดทรายที่มาจากแร่ควอทซ์ขาวสะอาด ล้อมรอบด้วยน้ำทะเลใส หมู่เกาะต่างๆ ล้อมรอบไปด้วยลากูนน้ำใสและแนวปะการังริมฝั่ง รวมทั้งป่าที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์หายาก ทั้งหมดนี้ทำให้ภูมิภาคนี้ดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมากจากทั่วโลกทุกปี

พื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันแสดงความสวยงามโดดเด่นตามธรรมชาติที่พิเศษและมีความสำคัญทางสุนทรียภาพในแบบต่างๆ กัน เช่น ความงามของโลกใต้ทะเล หาดทรายขาวสลับกับกองหินแกรนิตระหว่างหัวแหลมผาชัน ของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน ความสวยงามของภูมิประเทศคาสต์ในบริเวณ อ่าวพังงา เกาะห้อง เกาะพีพี เกาะรอก ในเขตอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา คาสต์หินปูน ถ้ำมรกตที่เกาะมุก ในอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม เป็นต้น

เกณฑ์ที่ ๙: เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของกระบวนการทางนิเวศ และชีววิทยาที่ยังดำเนินอยู่ ที่สำคัญต่อวิวัฒนาการและพัฒนาการของระบบนิเวศบก ระบบนิเวศน้ำจืด ระบบนิเวศชายฝั่งและทะเล และต่อสังคมพืชและสังคมสัตว์

นิเวศภูมิภาคทั้งหกของชีวภูมิภาคอันดามันแสดงถึงกระบวนการทางชีวภูมิศาสตร์ที่กำหนดรูปแบบของไหล่ทวีปอินโดจีนและอินโดมาเลย์ เกาะต่างๆ ที่อยู่นอกฝั่งเป็นแหล่งผสมผสานของพืชและสัตว์ทะเลของมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรอินเดียในลักษณะที่ไม่พบในที่แห่งใดอีกในโลก น้ำในมหาสมุทรอินเดียหมุนวนนำกระแสใต้น้ำอันดามัน มาผสมกับน้ำจากมหาสมุทรแปซิฟิกที่ไหลผ่านช่องแคบมะละกา เกิดเป็นเขตธรรมชาติของการผสมผสานของสิ่งมีชีวิตทางทะเลที่พิเศษแตกต่างกับโลกเขตร้อนบริเวณอื่น

ธรณีวิทยาที่ซับซ้อนและการเปลี่ยนแปลงของบรรยากาศ ระหว่างทางเหนือและทางใต้ของแผ่นดินเชื่อมต่อกอคอดกระ ทำให้เกิดพื้นที่ขวางกั้นย่อยของการย้ายถิ่นที่อยู่หรือการหลบเลี้ยงสภาพบรรยากาศของสิ่งมีชีวิต บริเวณพื้นที่ย่อยเหล่านี้จึงกลายเป็นแนวขอบเขตการกระจายพันธุ์ของสัตว์และพืชที่มีความสำคัญทางชีวภูมิศาสตร์ และมีอิทธิพลต่อรูปแบบการแพร่กระจายชนิดพันธุ์ทั้งทางพฤกษศาสตร์และสัตวศาสตร์ และเนื่องจากเป็นเขตที่ตกอยู่ภายในบริเวณแผ่นดินเชื่อมต่อกอคอดที่เป็นพื้นที่แคบ ทำให้ขอบเขตในแนวละติจูดของพืชและสัตว์มีความชัดเจน ภูมิภาคที่อัดรวมกันอยู่และบทบาทในการเป็นบริเวณเชื่อมต่อระหว่างสิ่งมีชีวิตทางเหนือและทางใต้มาตั้งแต่ในอดีตนี้ ทำให้คาบสมุทรไทยเป็นหนึ่งในพื้นที่จุดเปลี่ยน (Vacariance points) ที่สำคัญอย่างยิ่งในเอเชีย เส้นทางการอพยพของนกรวมถึงการอพยพในทุกปีของนกเหยี่ยวที่เป็นที่รู้จักกันดีเหนือพื้นที่จังหวัดสตูลแสดงถึงความสำคัญของความเชื่อมต่อนี้อย่างชัดเจน เขาหินปูนลูกโดดและภูเขาต่างๆ เป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตเฉพาะถิ่น และสิ่งมีชีวิตที่เหลืออยู่เมื่อ

สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป (Relict) พืชและสัตว์ชนิดย่อย (Subspecies) บนเกาะต่างๆ บริเวณชายฝั่งที่ถูกแยกออกจากฝั่งแผ่นดินโดยการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำทะเล แสดงให้เห็นถึงกลไกต่าง ๆ และอัตราการเกิดสิ่งมีชีวิตชนิดใหม่ในระบบนิเวศเขตร้อน สิ่งต่างๆ เหล่านี้ผสมผสานสอดคล้องกันก่อให้เกิดเป็นห้องเรียนโลกธรรมชาติ และเป็นเสมือนหนังสืออ้างอิงที่โดดเด่นไม่เหมือนที่ใด ซึ่งรวมอยู่ในระหว่างช่วงเส้นละติจูดเพียง ๔ องศาเท่านั้น

เกณฑ์ที่ ๑๐: ประกอบด้วยแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่สำคัญที่สุด สำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในแหล่งธรรมชาติ รวมทั้งแหล่งที่อยู่ที่มีการคุกคามต่อสิ่งมีชีวิตที่มีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล จากมุมมองทางด้านวิทยาศาสตร์หรือการอนุรักษ์

ธรณีวิทยาที่ซับซ้อนซึ่งถูกซ้อนด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของสภาพอากาศบนระยะละติจูดสั้นๆ นี้ ทำให้เกิดเป็นภูมิประเทศพื้นที่ย่อยของแหล่งที่อยู่อาศัย เกิดสิ่งมีชีวิตเฉพาะถิ่น และสิ่งมีชีวิตที่เหลือนรอดมาถึงปัจจุบัน พื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันประกอบไปด้วยแหล่งที่อยู่อาศัยหลบภัยของสิ่งมีชีวิตซึ่งถูกคุกคามอย่างมากในพื้นที่อื่น มีทั้งระบบนิเวศที่เป็นป่าดิบเขาหินปูน ลำน้ำ ป่าชายเลน พื้นที่ชุ่มน้ำและทะเล มีรายงานพบสิ่งมีชีวิตที่มีสถานภาพเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หรือมีสถานภาพทางการอนุรักษ์ที่เป็นพรรณไม้จำนวน ๑๘ ชนิด สัตว์ทะเลหายากจำนวน ๑๕ ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่เป็นสัตว์บก จำนวน ๒๖ ชนิด สัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก จำนวน ๓๐ ชนิด และนกจำนวน ๕๑ ชนิด ตัวอย่างพื้นที่แหล่งที่อยู่อาศัยที่มีความสำคัญ เช่น หาดท้ายเหมืองเป็นแหล่งวางไข่ของสัตว์ที่มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างเต่ามะเฟือง (*Dermochelys coriacea*) แหล่งสุดท้ายบนชายฝั่งแผ่นดินใหญ่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของมหาสมุทรอินเดีย และอาจจะเป็นหาดสุดท้ายบนแผ่นดินใหญ่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ยังเหลืออยู่สำหรับเต่ามะเฟือง (*Dermochelys coriacea*) ด้วย พื้นที่หญ้าทะเลบริเวณอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบงเป็นอีกพื้นที่สำคัญที่มีประชากรพะยูน (*Dugong dugon*) ที่ได้รับการปกป้องอนุรักษ์ไว้ในบริเวณชายฝั่งทะเลจังหวัดตรัง เป็นประชากรกลุ่มสุดท้ายที่เหลืออยู่ของประชากรกลุ่มใหญ่ที่เคยอาศัยอยู่ตลอดคาบสมุทรไทย-มาเลเซีย นอกจากนี้ พื้นที่ชุ่มน้ำ ภายในชีวภูมิภาคอันดามันแห่งประเทศไทย ยังเป็นแหล่งหลบภัยและแหล่งผสมพันธุ์วางไข่ให้กับนกอพยพจำนวนมากที่ต้องใช้คาบสมุทรไทยเป็นสะพานเส้นทางอพยพหลัก

ความมั่นคงของพื้นที่:

ชีวภูมิภาคน้ำจืดอันอุดมสมบูรณ์บริเวณชายฝั่งของประเทศไทยจากชายแดนสหภาพเมียนมาร์ทางเหนือลงไปถึงชายแดนสหพันธรัฐมาเลเซียทางใต้ บริเวณขอบเขตภูมิภาคนี้นรวมเอาองค์ประกอบทางบกซึ่งยื่นเข้าไปจากชายฝั่งระยะทางไกลสุดถึง ๒๕ กิโลเมตร และสูงจากระดับน้ำทะเล ๑,๒๐๐ เมตร พื้นที่หลัก (core regions) ของชีวภูมิภาคน้ำจืดอันอุดมสมบูรณ์ เป็นบริเวณพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งของเครือข่ายพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน ซึ่งรวมเอาพื้นที่อุทยานแห่งชาติและพื้นที่คุ้มครองเป็นพื้นที่ทั้งหมด ๔,๘๒๗.๑๐ ตารางกิโลเมตร ในปัจจุบันพื้นที่เหล่านี้มีการบริหารจัดการโดยหน่วยงานของประเทศตามกฎหมายและข้อปฏิบัติที่ได้มาตรฐานสากลของรัฐบาล

บริเวณพื้นที่หลักของพื้นที่ที่เสนอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกประกอบด้วยพื้นที่ส่วนใหญ่ของพื้นที่อนุรักษ์ ๑๘ แห่งภายในเครือข่ายพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน นอกจากนี้บริเวณโดยรอบพื้นที่หลักนี้ยังมี “พื้นที่คุ้มครองและเขตคุ้มครองชายฝั่ง” จำนวนมาก ในรูปแบบของอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และเขตคุ้มครองพื้นที่ตามกฎหมายประมง พระราชบัญญัติคุ้มครองและรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบเขตบริหารจัดการประมง เขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพื้นที่อนุรักษ์ที่บริหารจัดการโดยชุมชน บริเวณพื้นที่ที่เหลือจากบริเวณที่เป็นเขตคุ้มครองและบริหารจัดการโดยหน่วยงานอื่นนอกจากอุทยานแห่งชาติจะประกอบกันเป็น “เขตการจัดการพิเศษ” หรือกำหนดให้มีระดับการคุ้มครองเป็นบริเวณเขตกันชน บริเวณเขตกันชนและพื้นที่การบริหารจัดการต่างๆ ที่อยู่รอบพื้นที่หลักมีพื้นที่ทั้งบกและทะเลรวมกว่า ๑๑,๗๓๔.๑๔ ตารางกิโลเมตร ซึ่งคิดเป็นพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการเพื่อเป้าหมายเดียวกัน โดยองค์กรและหน่วยงานต่างๆ เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๒๐ เขตกันชนภายนอกพื้นที่อนุรักษ์หลัก (อุทยานแห่งชาติและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า) นั้นอยู่ภายใต้กฎหมายของรัฐในเรื่องการควบคุมการพัฒนาต่างๆ และมีข้อกำหนดในการป้องกันการเกิดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นลักษณะที่ให้อำนาจการปฏิบัติที่ดีที่สุดในการจัดการพื้นที่ชายฝั่งเพื่อสนับสนุนต่อการจัดการในระดับจังหวัดและท้องถิ่น

แม้ว่าจะมีการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวในบริเวณโดยรอบพื้นที่อนุรักษ์ เป้าหมายหลักในการบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่งอันดามันคือการควบคุมดูแลการเติบโตของกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ ในปัจจุบันการพัฒนาในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวต้องมีการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาจะดำเนินต่อไปได้ เมื่อสามารถแสดงให้เห็นว่าไม่มีผลกระทบต่อพื้นที่อนุรักษ์ที่ตั้งอยู่ข้างเคียง มาตรการที่ใช้ควบคุมบริเวณที่ติดกับพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมนั้น อยู่บนพื้นฐานของขนาดและจำนวนของการพัฒนา รวมทั้งชนิดและลักษณะธรรมชาติของการพัฒนาด้วย มีการประกาศใช้กฎหมายเพื่อจำกัดกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมที่อาจจะคุกคามสิ่งมีชีวิตในทะเลตลอดชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย

ในขั้นตอนของการพัฒนาเอกสารนำเสนอการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกนั้น ได้รวมถึงการพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารจัดการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปกป้องอนุรักษ์คุณค่าอันเป็นมรดกโลกภายในพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันด้วย พื้นที่ที่กำหนดให้เป็นเขตการจัดการพิเศษซึ่งรวมบริเวณต่างๆ ที่มีการพัฒนาหรือเสื่อมโทรมไปเกินกว่าที่จะฟื้นฟูให้เหมือนเดิมจะถูกใช้เพื่อจำกัดการพัฒนาออกจากพื้นที่ที่ระบบนิเวศมีความอ่อนไหวมากกว่าภายในเขตการจัดการพิเศษเหล่านี้การพัฒนาสิ่งก่อสร้างถาวรเพื่อธุรกิจและการท่องเที่ยวจะสามารถทำได้ต่อเมื่อไม่มีผลกระทบต่อพื้นที่มรดกโลกเท่านั้น การพัฒนาชายฝั่งในเขตกันชนที่ติดกับพื้นที่อนุรักษ์มรดกโลกหลักจะไม่สามารถทำได้ นอกจากนี้จะมีการควบคุมที่ทำให้มั่นใจได้ว่าจะไม่ส่งผลกระทบต่อคุณค่าอันเป็นมรดกโลก เนื่องจากพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทะเล จึงจำเป็นต้องควบคุมไม่ให้อิทธิพลจากการพัฒนาชายฝั่ง การเดินเรือทะเล และการท่องเที่ยวมีผลกระทบออกไปนอกเขตการจัดการพิเศษ

การเปรียบเทียบกับพื้นที่มรดกโลกอื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน:

ความพิเศษโดดเด่นของแผ่นดินเชื่อมต่อคอคอดกระซึ่งเป็นคาบสมุทรของประเทศไทยนี้คือเป็นสะพานแผ่นดินแคบๆ เพียงหนึ่งในสองของโลกเท่านั้น ที่เชื่อมโลกชีวภาพเขตศูนย์สูตร (Equatorial biomes) เข้ากับเขตร้อนทางเหนือ (northern tropics) สะพานอีกแห่งในโลกที่เวลานี้คือแผ่นดินเชื่อมต่อคอคอดปานามา อย่างไรก็ตามแผ่นดินเชื่อมต่อคอคอดของไทยเป็นเพียงแห่งเดียวที่การเชื่อมต่อนี้เกิดขึ้นภายในประเทศเพียงประเทศเดียว ทำให้มีความต่อเนื่องของการบริหารจัดการและการปกป้องอนุรักษ์พื้นที่ แผ่นดินเชื่อมต่อคอคอดกระเหมือนแผ่นดินเชื่อมต่อคอคอดปานามาตรงที่เป็นพื้นดินแคบๆ เชื่อมต่อระหว่างเขตสังคมชีวภาพที่ต่างกันชัดเจน ๒ เขต ความโดดเด่นที่แตกต่างจากแผ่นดินเชื่อมต่อคอคอดปานามา คือ คาบสมุทรไทยมีความเสถียรทางธรณีวิทยา มาตลอดช่วงยุคของไดโนเสาร์และช่วงยุคของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม ทำให้ภูมิภาคนี้ได้เก็บบันทึกทางธรณีวิทยาของการเปลี่ยนแปลงชีวภูมิศาสตร์จากยุคอดีต ซึ่งทำให้เป็นแหล่งเก็บข้อมูลที่สำคัญมาก บริเวณพื้นที่ดาเรน (The Darien) และพื้นที่คอยบา (The Coiba) ซึ่งเป็นพื้นที่มรดกโลกของสาธารณรัฐปานามา นั้น มีกระบวนการทางนิเวศวิทยาบางอย่างเช่นเดียวกับที่พบในพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน แต่บนขนาดพื้นที่ที่เล็กกว่ามาก เช่นเดียวกับในกรณีหมู่เกาะของอ่าวแคลิฟอร์เนียในสหรัฐอเมริกาก็ที่แสดงรูปแบบการเกิดความเฉพาถิ่นตามเกาะเช่นเดียวกับที่พบได้ในพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันนั้น ไม่สามารถเปรียบเทียบคุณค่าระหว่างพื้นที่ได้ เนื่องจากการผสมกันของสิ่งมีชีวิตจากอันดามันหรืออินเดียนและสิ่งมีชีวิตจากอินโดนีเซีย ที่เกิดขึ้นในเขตนิเวศภูมิภาคหมู่เกาะทะเลเล็กตอนบนของแหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันนี้มีเพียงแห่งเดียวในโลกเท่านั้น

ภูมิประเทศแบบคาสต์และเกาะคาสต์หินปูนที่จมอยู่ในน้ำของพื้นที่มรดกโลก อ่าวฮาลอง (Halong Bay) และฟง-งา-เค-บัง (Phong-Nha-Ke-Bang) ในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มีลักษณะภูมิประเทศที่ดูผิวเผินคล้ายกับนิเวศภูมิภาคอ่าวพังงาของชายฝั่งอันดามันของประเทศไทย

แต่นี้เวศภูมิภาคอ่าวพังงาได้รวมเอาแหล่งธรรมชาติอื่นที่มีการบริหารจัดการเข้าไว้ด้วย ทำให้มีพื้นที่ใหญ่กว่าพื้นที่ทั้งสองนี้และรวมเป็นระบบนิเวศที่ครบสมบูรณ์มากกว่า และได้รับผลกระทบจากกิจกรรมมนุษย์น้อยกว่ามาก พื้นที่มรดกโลกของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามนั้นมีความโดดเด่นในแง่ของช่วงระยะเวลาอันยาวนานที่คาสต์ได้ไหลผ่านน้ำและจมอยู่ใต้น้ำ และเป็นตัวอย่างที่ดีของเกาะคาสต์หินปูนที่จมอยู่ในน้ำ (drowned karsts) ขณะที่พื้นที่นำเสนอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกของไทยนี้ประกอบด้วยภูมิประเทศคาสต์หินปูนและหินแกรนิตผสมกัน และคาสต์ที่มีน้ำท่วมอยู่แสดงถึงกระบวนการที่เกิดขึ้นระหว่างการเปลี่ยนแปลงระดับน้ำทะเลในสมัยไพลสโตซีน (Pleistocene) เช่น การกัดเซาะอย่างรวดเร็วบริเวณแม่น้ำบ่อแสนโบราณในช่วงที่ระดับน้ำทะเลต่ำ ชายฝั่งอันดามันแสดงลักษณะภูมิประเทศคาสต์หินปูนที่จมอยู่ในน้ำร่วมกับเขาหินแกรนิตที่มีทั้งระบบนิเวศทางบกและทางทะเลบนเขาหินลูกโดด มีหาดทรายขาวเนื่องจากการกัดเซาะหินแกรนิต และถ้าในระดับน้ำทะเลจำนวนมากมายเนื่องจากการกัดเซาะคาสต์หินปูน รวมทั้งเกาะที่มีลักษณะกลวงเป็นหลุมยุบกลางเกาะ และแนวหญ้าทะเลระหว่างพื้นที่ชุ่มน้ำป่าชายเลนขนาดใหญ่

พื้นที่มรดกโลกคาสต์หินปูนในสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และซาราวัก มีลักษณะของการเกิดความเฉพาถิ่นและกระบวนการแบ่งแยกประชากรสิ่งมีชีวิต เช่นเดียวกันกับนิเวศภูมิภาคที่มีระบบนิเวศทางบกของชายฝั่งอันดามัน (และอาจจะเป็นพื้นที่คาสต์หินปูนที่ใหญ่กว่าและหลากหลายกว่า) อย่างไรก็ตามประวัติศาสตร์ทางธรณีวิทยาของแผ่นดินเชื่อมต่อกอคอดกระนี้มีความแตกต่างจากภูมิประเทศคาสต์หินปูนของสาธารณรัฐประชาชนจีน และมีการก่อตัวของภูเขาหินปูนในช่วงยุคสมัยต่างกัน ภูเขาหินปูนของอ่าวพังงาที่มีอายุอยู่ในช่วงยุคออร์โดวิเซียนถึงเพอร์เมียนถูกยกตัวขึ้นเนื่องจากการก่อเทือกเขาอินโด-หิมาลัย (Indo-Himalayan orogeny) และถูกแยกออกจากกันโดยกลุ่มรอยเลื่อนใหญ่หลายกลุ่ม นอกจากนั้นภูมิประเทศคาสต์หินปูนในสาธารณรัฐประชาชนจีน (และอีกหลายแห่งในยุโรป) เป็นสิ่งมีชีวิตบนบกในเขตหนาว ขณะที่ภูมิประเทศคาสต์หินปูนของไทยรวมเอาสิ่งมีชีวิตชายฝั่งทะเลของทั้งเขตศูนย์สูตรและมรสุมเขตร้อน ซากดึกดำบรรพ์ที่พบบันทึกเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงทางชีว-ภูมิศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนตัวของแผ่นเปลือกโลกซัน - ไทย จากแผ่นดินกอนวานาไปยังตำแหน่งที่อยู่ในปัจจุบันระหว่างยุคปลายเพอร์เมียน แผ่นดินเชื่อมต่อกอคอดกระแคบๆ นี้ เสมือนถูกอัดรวมเข้าไปในเขตการเปลี่ยนแปลงทางชีวภูมิศาสตร์หลายเขต โดยอิทธิพลร่วมกันของการก่อเทือกเขาที่เกี่ยวข้องกับการที่แผ่นเปลือกโลกอินเดียเคลื่อนเข้ามาพร้อมกับทวีปเอเชีย และลักษณะการเปลี่ยนไปตามแนวละติจูดของสภาพอากาศ

แม้ว่าแนวปะการังในบริเวณติดกับหมู่เกาะที่มีป่าดงดิบ ระบบนิเวศป่าชายเลนหรือหญ้าทะเล จะสามารถพบได้ในบริเวณเขตร้อนอื่นก็ตาม แต่มีเพียงไม่กี่บริเวณที่จะมีความหลากหลายของแหล่งที่อยู่อาศัยมากเท่าชีวภูมิภาค อันดามันแห่งประเทศไทย ชีวมณฑลเซียนคาอัน (Sian Ka'an Biosphere) ในสหรัฐเม็กซิโกและอุทยานแห่งชาติคอยบา (Coiba National Park) ในสาธารณรัฐปานามา มีความหลากหลายและธรรมชาติที่สวยงามเช่นเดียวกันแต่มีขนาดเล็กกว่า

ชายฝั่งทะเลอันดามัน ส่วนอุทยานแห่งชาติซุนดาบัน (Sundarban National Park) ในสาธารณรัฐอินเดียมีระบบพื้นที่ชุ่มน้ำป่าชายเลนขนาดใหญ่ แต่ไม่มีองค์ประกอบของลักษณะนอกฝั่งหรือหมู่เกาะเขาสูงที่ล้อมรอบด้วยแนวปะการังอย่างที่พบที่อันดามัน นอกจากนี้พื้นที่ชุ่มน้ำซุนดาบันของอินเดียและบังกลาเทศยังมีความแตกต่างกับชีวภูมิภาคอันดามันที่สังคมป่าชายเลน คือเป็นสังคมพืชกลุ่มซันดรี (Sundri) ที่มีพืชชนิดเด่นอยู่ในสกุลหงอนไก่ (*Heritiera* sp.) ขณะที่ป่าชายเลนในชีวภูมิภาคอันดามันเป็นป่าดั้งเดิมของสังคมพืชกลุ่มแสม-ลำแพนกับสังคมพืชผสมกลุ่มโกงกาง-ถั่ว-ตะบูน เช่นเดียวกับเมื่อเปรียบเทียบกับอุทยานพื้นที่ชุ่มน้ำสิมันกาลิโซ (Simangaliso Wetland Park) ในสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ที่มีขนาดใหญ่และมีความหลากหลายของภูมิประเทศและแหล่งที่อยู่อาศัยมาก แต่ตั้งอยู่ในเขตหนาว ดังนั้นจึงไม่มีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตทางทะเลเขตร้อนอย่างที่พบในชีวภูมิภาคอันดามันเช่นกัน

ชีวภูมิภาคอันดามันเป็นการรวบรวมกระบวนการทางนิเวศที่โดดเด่นและระบบนิเวศที่สมบูรณ์ ซึ่งได้หายไปจากบริเวณอื่นของโลกแล้วไว้ด้วยกัน ไม่มีที่แห่งใดในเอเชียหรือแม้แต่ในโลกที่อิทธิพลทางประวัติศาสตร์อันยาวนานและลักษณะทางชีวภูมิศาสตร์ในปัจจุบันซ้อนเหลื่อมกันอย่างหนาแน่นอย่างในคาบสมุทรไทย และเป็นบริเวณเดียวที่ความเชื่อมต่องกล่าวเกิดขึ้นภายในขอบเขตการปกครองของประเทศเพียงประเดียว ทำให้เกิดความต่อเนื่องบูรณาการของการบริหารจัดการและปกป้องอนุรักษ์พื้นที่ ด้วยเหตุผลดังกล่าวทั้งหมดนี้ จึงไม่มีพื้นที่มรดกโลกใดที่เทียบเท่ากันโดยตรงที่จะครอบคลุมกระบวนการทางชีวภูมิศาสตร์และธรณีวิทยาเช่นเดียวกับชีวภูมิภาคอันดามัน แผ่นดินเชื่อมต่อกอคอดไทยนี้จึงเป็นองค์ประกอบของประวัติศาสตร์ชีวภาพและภูมิศาสตร์ของโลกที่ไม่มีที่ใดแทนกันได้ และเป็นองค์ประกอบหลักของเรื่องราว ชีวภูมิศาสตร์แห่งเอเชีย

สรุปการวิเคราะห์เปรียบเทียบพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันกับพื้นที่มรดกโลกอื่น

ลักษณะความโดดเด่น	เกณฑ์พิจารณาคุณค่า	นิเวศภูมิภาค	เปรียบเทียบกับพื้นที่มรดกโลกอื่น
<p>ภูมิประเทศเขาคาสต์หินปูนลูกโดด</p> <p>ภูเขาหินปูนที่ถูกกัดเซาะเกิดเป็นสภาพภูมิประเทศที่ซับซ้อน ถูกซ้อนด้วยลักษณะการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของสภาพอากาศบนแนวละติจูดแคบๆ ทำให้เกิดภูมิประเทศพื้นที่ย่อยของแหล่งที่อยู่อาศัย เกิดสิ่งมีชีวิตเฉพาะถิ่น และสิ่งมีชีวิตที่เหลือนรอดมาจากอดีตกาล</p>	๙	<ul style="list-style-type: none"> อ่าวพังงา 	<p>อ่าวฮาลอง (Halong Bay) และฟง-งา-เค-บัง (Phong-Nha-Ke Bang) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม</p> <p>กุนุงมุลู (Gunung Mulu) สหพันธรัฐมาเลเซีย</p>
<p>เขตการเปลี่ยนแปลงทางชีวภูมิศาสตร์</p> <p>๑. ขอบเขตการกระจายพันธุ์ทางบก : สิ่งมีชีวิตเขตร้อนชื้นคาบอิก</p> <p>๒. ขอบเขตการกระจายพันธุ์ทางบก : พืชและสัตว์ในเขตร้อนชื้นและเขตร้อนชื้น</p>	๙	<ul style="list-style-type: none"> ป่าชายเลนและกลุ่มเกาะชายฝั่งตอนบน อ่าวพังงา ป่าชายฝั่งตอนล่าง 	<p>อุทยานแห่งชาติคาเรน และคอบา สาธารณรัฐปานามา</p>
<p>๓. การเปลี่ยนแปลงทางทะเล: การผสมกันของสิ่งมีชีวิตทางทะเลเขตร้อนที่แตกต่างกัน</p>	๙	<ul style="list-style-type: none"> หมู่เกาะทะเลเล็กตอนบน หมู่เกาะทะเลเล็กตอนล่าง 	ไม่พบที่ใด
<p>สัตว์หายากชายฝั่งและป่าสัตว์หายาก</p> <p>ตัวอย่างที่ดีที่สุดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของหาดและป่าสัตว์หายากในสมัยปัจจุบัน (โฮโลซีน) ที่ยังคงความสมบูรณ์และมีลักษณะดั้งเดิม ที่มีสังคมพืชที่โดดเด่นแตกต่างจากที่อื่น และมีความหลากหลายของกล้วยไม้สูงมาก</p>	๙	<ul style="list-style-type: none"> ชายหาดและป่าสัตว์หายากชายฝั่งตอนกลาง 	ไม่พบที่ใด
<p>แหล่งที่อยู่อาศัยหลบภัยและผสมพันธุ์ของสัตว์ทะเล</p> <p>๑. แหล่งวางไข่ของเต่ามะเฟือง (<i>Dermochelys coriacea</i>) ที่เหลืออยู่หาดสุดท้ายบนฝั่งแผ่นดินของมหาสมุทรอินเดีย</p> <p>๒. แหล่งที่อยู่อาศัยของประชากรพะยูน (<i>Dugong dugon</i>) มากกว่า ๒๐๐ ตัว</p>	๑๐	<ul style="list-style-type: none"> ชายหาดและป่าสัตว์หายากชายฝั่งตอนกลาง อ่าวพังงา ป่าชายฝั่งตอนล่าง 	<p>คอบา สาธารณรัฐปานามา</p> <p>เกรตแบร์ริเออร์รีฟ เครือรัฐออสเตรเลีย</p>

นโยบายการจัดการพื้นที่ชีวภูมิภาคอันดามัน (Andaman Bioregion)

การบริหารจัดการพื้นที่ชีวภูมิภาคอันดามัน (Andaman Bioregion) เน้นการจัดการพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งมีการดำเนินงาน ๒ ระดับ คือ ระดับพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน โดยเฉพาะบริเวณที่เป็นเขตพัฒนา (Development area) และเขตการจัดการพื้นที่กันชน (Buffer area) ซึ่งมีกฎหมายอื่นๆ รองรับที่สำคัญ ได้แก่ การประกาศพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมรวม ๔ ฉบับ ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา และจังหวัดกระบี่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาสูง และการห้ามใช้เครื่องมือประมงบางชนิดในเขตพื้นที่ ๓ กิโลเมตร จากชายฝั่งเกาะและทะเลตามกฎหมายประมง ส่วนการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน ซึ่งถือเป็นพื้นที่หลักของแหล่งมรดกโลก (Core area) และพื้นที่กันชนบางส่วน จะเป็นพื้นที่ที่มีระดับการคุ้มครองที่เข้มข้นภายใต้แผนการจัดการพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน อันมีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน (รูปที่ ๓)

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพื้นที่

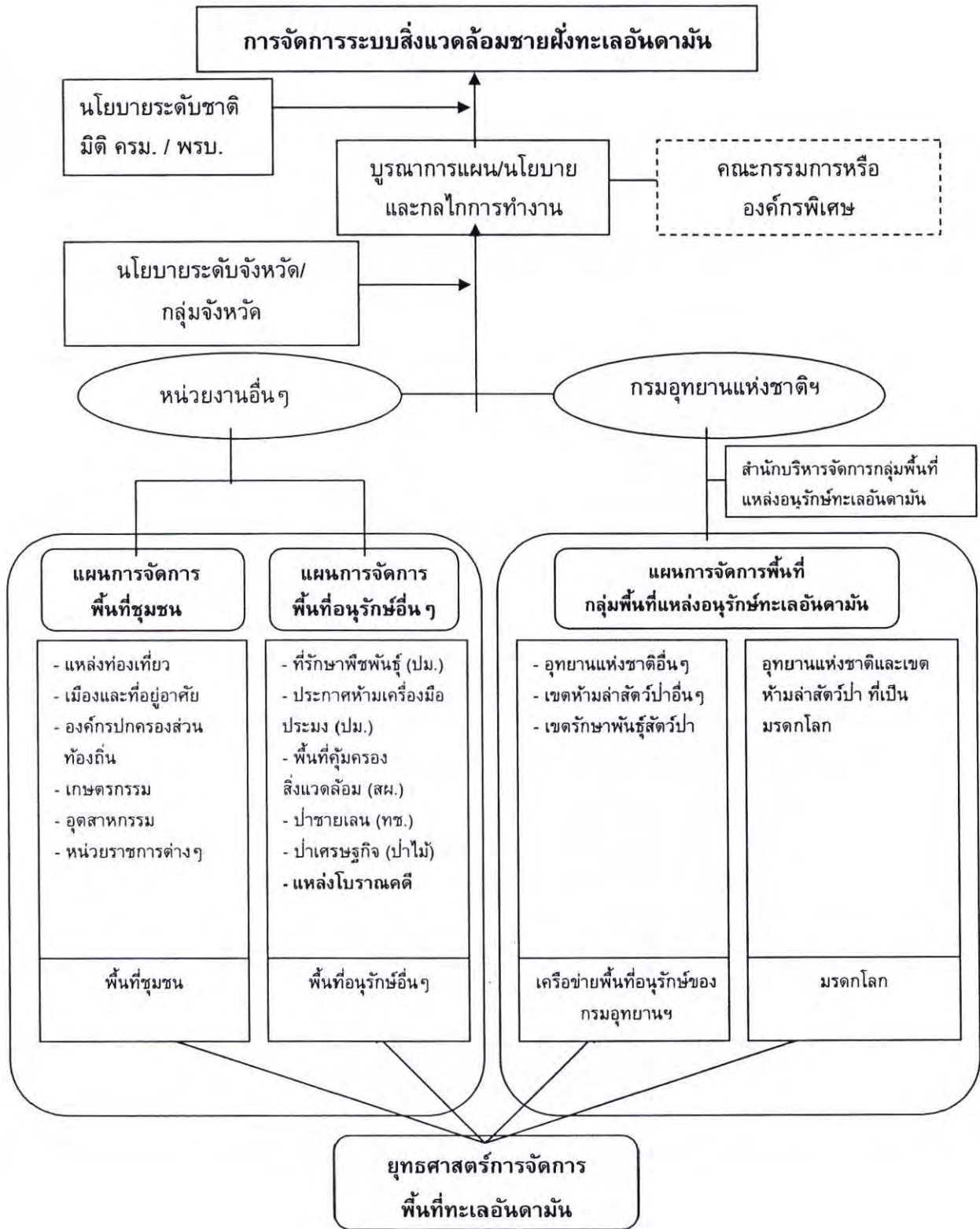
เอกสารนำเสนอพื้นที่แหล่งอนุรักษ์อันดามัน ได้ยกคุณค่าในความเป็นสะพานเชื่อมสายพันธุ์สิ่งมีชีวิต การเปลี่ยนแปลงทางภูมิประเทศและภูมิอากาศ การบรรจบกันของสองมหาสมุทร และการทำงานร่วมกันของภูมิภาค และทรัพยากรที่มีลักษณะเฉพาะพิเศษ เพื่อเสนอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกได้เสนอความสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินคุณค่า ๓ เกณฑ์ ได้แก่

เกณฑ์ที่ ๗: ประกอบด้วยปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ไม่ธรรมดาหรือพื้นที่ที่มีความงดงามตามธรรมชาติอย่างพิเศษและมีความสำคัญทางสุนทรียศาสตร์

เกณฑ์ที่ ๘: เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของกระบวนการทางนิเวศวิทยาและชีววิทยาที่ยังดำเนินอยู่ที่สำคัญต่อวิวัฒนาการและการพัฒนาการของระบบนิเวศบก ระบบนิเวศน้ำจืด ระบบนิเวศชายฝั่งและทะเล และต่อสังคมพืชและสังคมสัตว์

เกณฑ์ที่ ๑๐: ประกอบด้วยแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่สำคัญที่สุด สำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในแหล่งธรรมชาติ รวมทั้งแหล่งที่อยู่ที่มีการคุกคามต่อสิ่งมีชีวิตที่มีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล จากมุมมองทางด้านวิทยาศาสตร์หรือการอนุรักษ์

ยุทธศาสตร์ในแผนแม่บทการจัดการ จึงมุ่งที่จะตอบสนองการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อรักษาคุณค่าอันโดดเด่นนี้ไว้ในระยะยาว ของแผนแม่บทการจัดการพื้นที่ โดยมีเงื่อนไขเชิงพื้นที่ที่จะเสนอพื้นที่ที่ยังคงสภาพสมบูรณ์ในเขตอุทยานแห่งชาติ ๑๗ แห่ง และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ๑ แห่ง ในพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน ซึ่งเป็นพื้นที่นำเสนอเป็นมรดกโลก (Core area) และพื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติบริเวณที่มีสภาพเสื่อมโทรมที่ไม่ได้จัดให้เป็นพื้นที่นำเสนอ รวมถึงพื้นที่โดยรอบต่อเนื่องเชื่อมต่อกับพื้นที่นอกอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่ง ให้เป็นพื้นที่กันชน (Buffer area)

รูปที่ ๓ โครงสร้างของกลไกการผลักดันแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างบูรณาการของพื้นที่ทะเลอันดามัน

๒.๑ กรอบยุทธศาสตร์

วิสัยทัศน์ (Vision)

“แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่มรดกโลก มีระบบบริหารและการจัดการพื้นที่และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาคุณค่าอันโดดเด่นอันเป็นสากลของพื้นที่อย่างเป็นระบบร่วมกันโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในลักษณะที่คำนึงถึงความสัมพันธ์กันเชิงนิเวศ และการใช้ประโยชน์ในด้านการพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาหาความรู้ และการใช้ประโยชน์แบบดั้งเดิมของชุมชนอย่างพอเพียง มีคุณภาพกับการอนุรักษ์ และเป็นต้นแบบของการจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลอื่นๆ ของประเทศ”

พันธกิจ (Mission)

- (๑) เสริมสร้างการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
- (๒) สร้างองค์ความรู้และนำข้อมูลทางวิชาการมาเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจ
- (๓) สร้างเสริมทักษะ สร้างความรู้ และความตระหนักที่เหมาะสมสำหรับประชาชน
- (๔) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
- (๕) สร้างกลไกการบริหารจัดการองค์กรภายในกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
 - (๕.๑) ปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง
 - (๕.๒) สร้างระบบการบริหารงานและการจัดการทั่วไปที่มีประสิทธิภาพ
 - (๕.๓) สร้างระบบบริหารจัดการบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและเพียงพอต่อความต้องการ

วัตถุประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์ (Objectives)

- (๑) เพื่อสร้างระบบการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล ตลอดจนแหล่งนันทนาการในพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันให้คงอยู่ในระดับที่คงคุณค่าโดดเด่นระดับสากล และอำนวยความสะดวกตลอดไป บนพื้นฐานขององค์ความรู้ที่ถูกต้องจากการค้นคว้าศึกษาวิจัย
- (๒) เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาการถือครองที่ดินภายในเขตพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน โดยกระบวนการตรวจสอบ และดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมาย
- (๓) เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความสำคัญของมรดกโลก อุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ให้กับประชาชนทั่วไป ชุมชน นักเรียน นักศึกษา ผู้มาเยือน และนักท่องเที่ยว

(๔) เพื่อจัดระบบการบริหารจัดการองค์กรภายในกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชอย่างโปร่งใสและมีธรรมาภิบาล

ตัวชี้วัด

ผลสัมฤทธิ์ของแผนการจัดการพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน (Outcome) สามารถวัดได้โดยใช้ตัวชี้วัดในด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) คุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน ได้แก่สถานภาพแนวปะการัง ภูเขาทะเล ป่าชายเลน ป่าชายหาด ป่าเขาหินปูน และป่าบกได้รับการคุ้มครองดูแลให้คงอยู่ และมีความสมบูรณ์

(๒) มีงานวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของการจัดการพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน และเกี่ยวกับคุณค่าความโดดเด่นของพื้นที่มรดกโลกอย่างเพียงพอ และมีการนำไปใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่

(๓) นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันมีความพึงพอใจในคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวและบริการในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(๔) ประชาชนมีทัศนคติและความสัมพันธ์ที่ดีกับอุทยานแห่งชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน

(๕) มีระบบบริหารจัดการพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันอย่างโปร่งใส และมีธรรมาภิบาล

๒.๒ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน

การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่คุ้มครองทางทะเลที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ตลอดแนวชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย จะต้องมองยุทธศาสตร์ในภาพรวมของทั้งพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน เป็นพื้นที่นำเสนอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก (Core area) และพื้นที่กันชน (Buffer area) เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่ให้มีมาตรฐานและดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน พร้อมทั้งยึดเป้าหมายหลักสำคัญในการอนุรักษ์รักษาคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของพื้นที่เอาไว้ โดยมีกลยุทธ์การดำเนินงานที่สำคัญ คือ การแบ่งเขตการจัดการพื้นที่ สำหรับเป็นเครื่องมือในการบริหารเชิงนโยบายของกรมอุทยานแห่งชาติ ฯ ที่จะกำหนดบริเวณที่อนุญาตให้ดำเนินกิจการในด้านต่าง ๆ รวมถึงกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมและไม่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ และกลุ่มกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ตามแผนกลยุทธ์

ในการบริหารจัดการชุดพื้นที่ในลักษณะนี้ควรต้องมีคณะกรรมการบริหารพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน เพื่อผลักดันให้มีการดำเนินงานตามแผน ประสานกับคณะทำงานในระดับพื้นที่ ทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม และควบคุมการใช้ประโยชน์ต่างให้เป็นไปตามการแบ่งเขตการจัดการ และติดตามขั้นตอนในการเสนอพื้นที่แหล่งอนุรักษ์อันดามันเป็นแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ

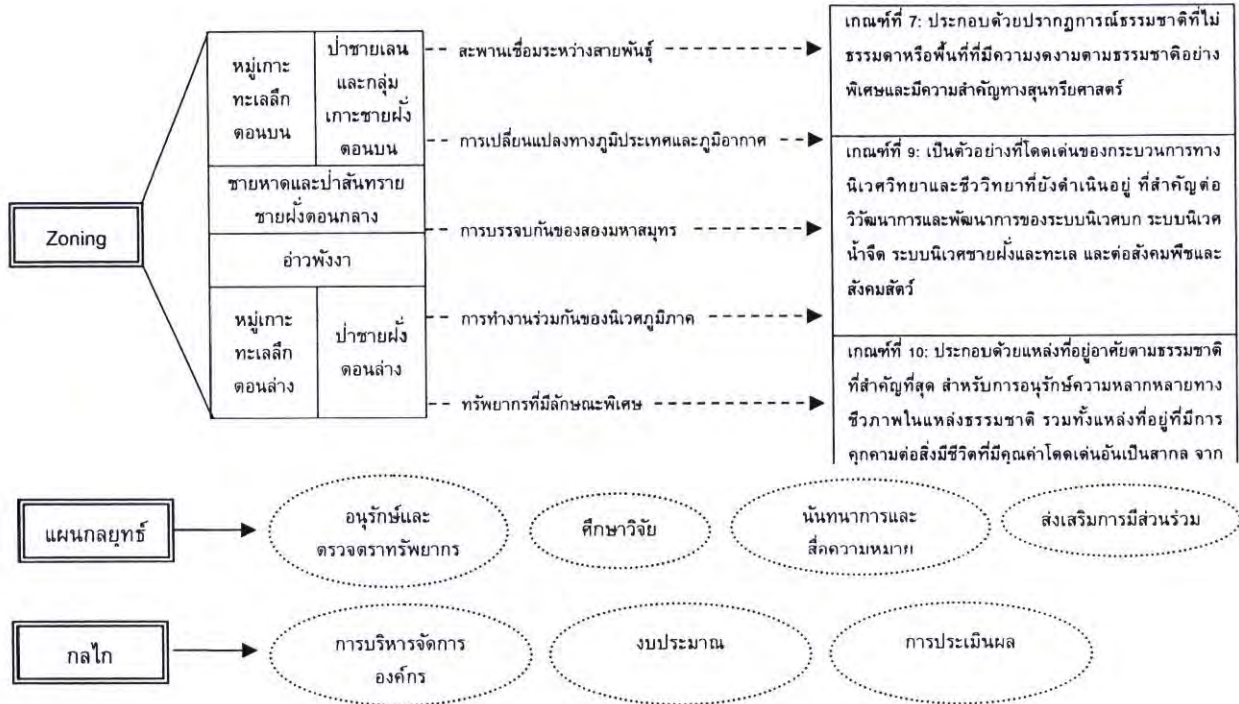
ดังรูปที่ ๓ ในมิติการบริหารจัดการอาจแบ่งแผนงานที่อยู่ภายในพื้นที่นำเสนอ และแผนงานที่จะต้องดำเนินงานในพื้นที่กันชน สำหรับการดำเนินงานในแต่ละอุทยานแห่งชาติ/เขตห้ามล่าสัตว์ป่าจะเป็นการวางกรอบแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองแต่ละแห่งตามศักยภาพ สถานภาพ ทรัพยากร และสถานะปัญหาในการจัดการให้สอดคล้องต่อเป้าหมายของการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองแต่ละแห่ง คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยรักษาไว้ซึ่งการเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่แหล่งมรดกโลก

พื้นที่นำเสนอ (Core Area)

เมื่อนำคุณค่าความโดดเด่นของพื้นที่ตามการเสนอเป็นมรดกโลก ได้แก่ คุณค่าในความเป็นสะพานเชื่อมสายพันธุ์สิ่งมีชีวิต การเปลี่ยนแปลงทางภูมิประเทศและภูมิอากาศ การบรรจบกันของสองมหาสมุทร และ การทำงานร่วมกันของภูมิภาค และทรัพยากรที่มีลักษณะเฉพาะพิเศษ ยุทธศาสตร์ตามโครงสร้างของแผนได้เลือกพื้นที่สำคัญมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในการแบ่งเขตการจัดการ และเลือกกิจกรรมที่สำคัญตามการวิเคราะห์สถานการณ์ และนำเกณฑ์การพิจารณาเป็นมรดกโลกที่ได้เสนอไปในเกณฑ์ที่ ๗, ๙ และ ๑๐ มากำหนดกลยุทธ์ในลักษณะเดียวกัน ดังนั้นยุทธศาสตร์ในภาพรวมของการจัดการพื้นที่จึงประกอบไปด้วย การแบ่งเขตการจัดการตามกลยุทธ์ที่ได้วิเคราะห์มา ร่วมกับแผนกลยุทธ์การดำเนินงาน ๔ แผนงาน ได้แก่ แผนงานอนุรักษ์และตรวจตรา ทรัพยากร แผนงานศึกษาวิจัย แผนงานนันทนาการ และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหา

“แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่มรดกโลก มีระบบบริหารและการจัดการพื้นที่และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาคุณค่าอันโดดเด่นอันเป็นสากลของพื้นที่อย่างเป็นระบบร่วมกันโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในลักษณะที่คำนึงถึงความสัมพันธ์กันเชิงนิเวศ และการใช้ประโยชน์ในด้านการพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาหาความรู้ และการใช้ประโยชน์แบบดั้งเดิมของชุมชนอย่างพอเพียง มีคุณภาพกับการอนุรักษ์และเป็นต้นแบบของการจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลอื่นๆ ของประเทศ”

คณะกรรมการบริหาร
และคณะทำงานพื้นที่

รูปที่ ๔ ผังการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน

๔. พื้นที่กันชน (Buffer Area)

นอกจากการกำหนดยุทธศาสตร์ และวางแนวทางสำหรับบริหารจัดการพื้นที่ในส่วนที่เป็นแหล่งมรดกโลกแล้ว พื้นที่รอบๆ เขตที่นำเสนอให้เป็นมรดกโลก หรือพื้นที่กันชน (Buffer area) ก็มีความสำคัญต่อการปกป้องพื้นที่มรดกโลกเช่นกัน เนื่องจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์พื้นที่ต่างๆ โดยรอบ ล้วนมีโอกาสส่งผลกระทบต่อพื้นที่มรดกโลกทั้งสิ้น ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดนโยบาย มาตรการ หรือกฎหมาย เพื่อรองรับและควบคุมการจัดการ การใช้ประโยชน์พื้นที่ในพื้นที่กันชนด้วยหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการ ควบคุม ดูแลการใช้ประโยชน์พื้นที่ในพื้นที่กันชนของแหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน ได้แก่ กรมประมง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมการปกครอง กองทัพเรือ กรมเจ้าท่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ฯลฯ สำหรับพื้นที่กันชนของพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

พื้นที่กันชน ๑ (Buffer area ๑) ได้แก่ พื้นที่ภายในรัศมี ๓ กิโลเมตร รอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติ/เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ในกลุ่มพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน เป็นเส้นแบ่งเขตแนวกันชน

ชั้นใน (Buffer line) สำหรับพื้นที่กันชน ๑ นี้ อาจมีพื้นที่บางส่วนที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเดียวกันกับในพื้นที่กันชน ๒ ด้วย

พื้นที่กันชน ๒ (Buffer area ๒) ได้แก่ บริเวณพื้นที่นอกเส้นแบ่งเขตแนวกันชนชั้นใน (พื้นที่กันชน ๑) ของพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน ซึ่งได้รับการคุ้มครองด้วยกฎหมายหรือประกาศอื่น ๆ ได้แก่

- อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งอยู่ในความดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
- ป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งอยู่ในความดูแลของกรมป่าไม้
- ป่าสงวนแห่งชาติ ที่เป็นป่าชายเลน ซึ่งอยู่ในความดูแลของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่จังหวัดกระบี่ พ.ศ. ๒๕๔๖
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในท้องที่อำเภออ่าวลึก อำเภอเมืองกระบี่ อำเภอเหนือคลอง อำเภอคลองท่อม และอำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในท้องที่อำเภอกระบือ อำเภอตะกั่วป่า อำเภอท้ายเหมือง อำเภอทับปุด อำเภอเมืองพังงา อำเภอตะกั่วทุ่ง และอำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พ.ศ. ๒๕๔๖
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดเขตห้ามใช้เครื่องมืออวนลากและอวนรุนที่ใช้กับเครื่องยนต์ทำการประมง
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดเขตห้ามใช้เครื่องมืออวนลากและอวนรุนทำการประมงในบริเวณอ่าวพังงา
- ประกาศจังหวัดตรัง เรื่อง กำหนดห้ามใช้เครื่องมือประมงบางชนิดทำการประมงในบริเวณแหล่งหญ้าทะเลภายในพื้นที่กำหนด

ภาคผนวก

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชีวภูมิศาสตร์ของชีวภูมิภาคอันดามัน

ชีวภูมิศาสตร์เป็นการศึกษาการแพร่กระจายตามธรรมชาติของพืชและสัตว์ รวมถึงการพิจารณาว่ามีการกระจายพันธุ์อย่างไร สิ่งขวางกั้นการกระจายพันธุ์ และเหตุการณ์ทางนิเวศวิทยาและธรณีวิทยาในอดีต แผ่นดินเชื่อมต่อกอคอคอดกระซึ่งเป็นคาบสมุทรของประเทศไทยเป็นภูมิภาคหนึ่งในสองของโลก ที่โลกชีวภาพเขตศูนย์สูตรถูกเชื่อมต่อกับเขตร้อนทางเหนือ และเป็นเพียงแห่งเดียวที่การเปลี่ยนแปลงทางชีวภูมิศาสตร์มากมายเกิดขึ้นภายในประเทศเพียงประเทศเดียว ภูมิภาคอีกแห่งในโลกที่เชื่อมเขตศูนย์สูตรและเขตร้อนทางเหนือคือแผ่นดินเชื่อมต่อกอคอคอดปานามาที่เกิดขึ้นเมื่อร่องน้ำทะเลปานามาปิดลงในช่วงสมัยไพลโอซีน (Pliocene) เมื่อประมาณ ๒.๖ ล้านปีที่แล้ว ซึ่งแตกต่างกับ๑คาบสมุทรไทยที่มีความเสถียรทางธรณีวิทยาตลอดช่วงยุคของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม โดยอยู่ในตำแหน่งทางภูมิศาสตร์เดิมตั้งแต่เคลื่อนมารวมกับอินโดจีนในยุคเพอร์เมียน

รูปที่ ผ.๑ ขอบเขตชีวภูมิศาสตร์อินโดจีนและซุนดา ถูกเชื่อมต่อกันด้วยคาบสมุทรไทยเท่านั้น (Tougaard, 2001)

(Permian) เมื่อกว่า ๒๐๐ ล้านปีมาแล้ว คาบสมุทรไทยเป็นส่วนที่เหลืออยู่ของแผ่นดินซุนดา (Sundaland) ซึ่งเป็นภาคพื้นทวีปแรกเริ่มที่เป็นสะพานเชื่อมหมู่เกาะของทะเลจีนใต้และอินโดนีเซียระหว่างยุคน้ำแข็งสมัยไพลสโตซีน (Pleistocene) ในปัจจุบันแผ่นดินซุนดาที่เหลืออยู่บนคาบสมุทรไทยยังคงเชื่อมต่อสิ่งมีชีวิตบนทวีปเอเชียโดยตรงอยู่ (รูปที่ ผ.๑) ภูมิประเทศศาสตร์หินปูนในภาคใต้ของประเทศไทยให้แหล่งที่อาศัยหลบภัยสำหรับพืชและสัตว์จากอดีตกาลให้เหลือรอดอยู่ในหุบเขาและยอดเขาที่ถูกแยกออกโดดเดี่ยว คาบสมุทรประเทศไทยเป็นเสมือนห้องเรียนโลกธรรมชาติที่โดดเด่นไม่เหมือนที่ใดและหนังสืออ้างอิงสำหรับประวัติชีวภูมิศาสตร์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่อัดอยู่ในระหว่างช่วงเส้นละติจูดเพียง ๔ องศาเท่านั้น

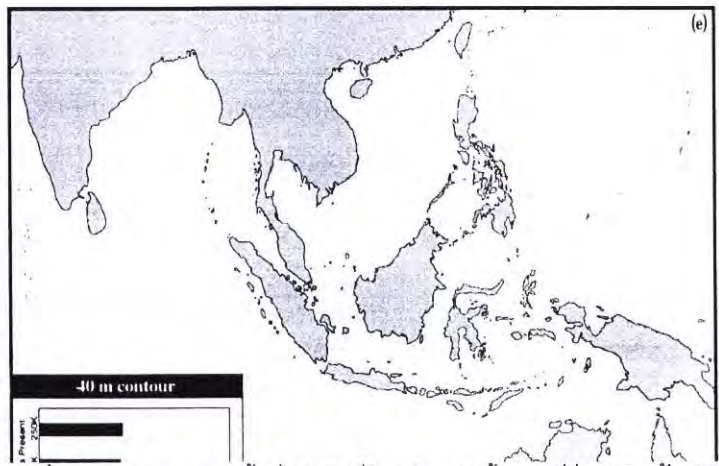
ประวัติของภูมิศาสตร์คาบสมุทรประเทศไทย

Metcalf (๒๐๐๒) สรุปถึงวิวัฒนาการทางธรณีวิทยาแปรสัณฐานที่เกี่ยวกับคาบสมุทรไทยไว้ว่า คาบสมุทรไทยแยกออกจากเปลือกโลกกอนวานาในช่วงยุคเพอร์เมียนตอนต้น (Early Permian) และเคลื่อนมาทางเหนือกับส่วนเปลือกโลกซิมเมเรีย (Cimmerian Proto-continent) จนไปชนกับแผ่นเปลือกโลกภาคพื้นทวีปหลักลอร่าเซีย (Laurasian Supercontinent) ส่วนของคาบสมุทรไทยคือแผ่นเปลือกโลกไซเบอมาสุ (Sibumasu Block) หรือแผ่นเปลือกโลกชาน-ไทย

(Shan-Thai Microcontinent) ได้เคลื่อนไปติดกับเปลือกโลกจีนตอนใต้ในช่วงยุคเพอร์เมียนตอนปลาย (Late Permian) หลังจากนั้นคาบสมุทรไทยอยู่ในตำแหน่งทางภูมิศาสตร์เดิม มาตลอดส่วนใหญ่ของช่วงเวลาหลังจากนั้น ๒๐๐ ล้านปี ในระหว่างนั้นแผ่นเปลือกโลกอินเดียเคลื่อนตัวเข้ามาติดกับผืนแผ่นดินยูราเซีย (Eurasian) ทำให้เกิดการบิดหมุนเปลือกโลกภาคพื้นทวีป และเกิดแนวภูเขาตอนกลางของคาบสมุทร ต่อมาในมหายุคซีโนโซอิก (Cenozoic) เมื่อแผ่นเปลือกโลกออสเตรเลียเคลื่อนออกมาทางเหนือ ทำให้เกิดการมุดตัว (subduction) ตามแนวสันในมหาสมุทร และเกิดหมู่เกาะอินโดนีเซียและภาคพื้นทวีปแรกเริ่มของแผ่นดินซุนดา (Sundaland proto-continent) ตลอดช่วงระยะเวลาี้คาบสมุทรไทยอยู่ในตำแหน่งเดิมที่เป็นภูมิภาคระหว่างเส้นศูนย์สูตรและเส้นละติจูดที่ห่างจากเส้นศูนย์สูตรไปทางเหนือ ๒๓ องศา ๒๗ ลิปดา (Tropic of Cancer) หรือเขตร้อนทางเหนือนั่นเอง

ภาคพื้นทวีปแรกเริ่มของแผ่นดินซุนดามีลักษณะเป็นพื้นทวีปกว้างเพียงช่วงยุคที่มีระดับน้ำทะเลต่ำ ซึ่งตรงกับช่วงยุคน้ำแข็ง (Hall, ๑๙๙๘) ตัวอย่างเช่น ในยุคน้ำแข็งครั้งสุดท้ายเมื่อประมาณ ๑๗,๐๐๐ ปีมาแล้ว ระดับน้ำทะเลอยู่ต่ำกว่าปัจจุบันถึง ๑๒๐ เมตร ทำให้บริเวณผืนดินขนาดใหญ่ถูกเปิดขึ้นระหว่างบอร์เนียว หมู่เกาะอินโดนีเซีย และคาบสมุทรไทย อย่างไรก็ตาม ช่วงที่แผ่นดินซุนดาขยายขนาดใหญ่ที่สุดมีระยะเวลาเพียงสั้นๆ Voris (๒๐๐๐) ได้ประมาณไว้ว่ามีช่วงระยเวลาน้อยกว่า ๔๐% ของช่วงเวลา ๒๕๐,๐๐๐ ปีที่ผ่านมา ที่ระดับน้ำทะเลอยู่ต่ำกว่าปัจจุบัน มากกว่า ๔๐ เมตร (รูปที่ ผ.๒) ซึ่งแสดงว่าสำหรับเวลาส่วนใหญ่ของช่วงเวลาดังกล่าวนั้น แผ่นดินซุนดาถูกเชื่อมต่อกับเอเชียโดยเส้นทางแผ่นดินแคบ ๆ ของคาบสมุทรไทย

การคงอยู่ของเส้นทางอพยพทางบกที่คงที่ได้ทำให้เกิดรูปแบบของการอพยพ สำหรับนกหลายร้อยชนิด การอพยพเหล่านี้ยังคงปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน และทำให้เกิดการรวมกลุ่มของนกอพยพในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เช่นพื้นที่ชุ่มน้ำเกาะลิบง และการอพยพของเหยี่ยวผ่านอุทยานแห่งชาติทะเลบันในจังหวัดสตูล

รูปที่ ผ. ๒ การขยายของพื้นที่แผ่นดินที่โผล่พ้นระดับน้ำทะเลที่ต่ำกว่าในปัจจุบันประมาณ ๔๐ เมตร ระดับน้ำทะเลที่ระดับนี้หรือต่ำกว่านี้เกิดขึ้นเพียงช่วงระยะเวลาสั้นๆ ของช่วงเวลา ๒๕๐,๐๐๐ ปี (Voris, 2000)

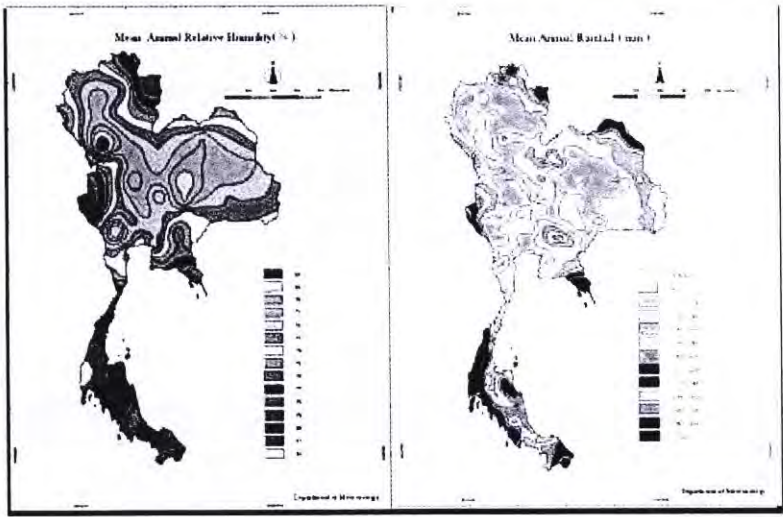
เส้นทางการกระจายพันธุ์แคบๆ นี้มีผลทางชีวภูมิศาสตร์ที่สำคัญอย่างยิ่ง สำหรับสิ่งมีชีวิตของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภูมิภาคแผ่นดินซุนดาถูกแยกออกจากเอเชีย แต่ได้รับสายพันธุ์จากทวีปออสเตรเลีย ทำให้เกิดเป็นเขตที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมากและเกิดการเฉพาถิ่นหรือเป็นถิ่นเดียว สิ่งมีชีวิตหลายชนิดที่เกิดขึ้นในแผ่นดินซุนดาไม่เคยกระจายเข้าไปในแผ่นดินใหญ่

ของเอเชีย และสิ่งมีชีวิตหลายชนิดของเอเชียก็ไม่เคยกระจายเข้าไปในแผ่นดินซุนดา เนื่องจากมีสิ่งขวางกั้นทางสภาพกายภาพและสภาพอากาศซึ่งยังคงมีอยู่ในปัจจุบันตามแนวคาบสมุทรไทย ด้วยเหตุผลนี้ทำให้คาบสมุทรไทยเป็นที่รวมของขอบเขตทางชีวภูมิศาสตร์เขตการแพร่กระจายของชนิดในสิ่งมีชีวิตต่างๆ

ตัวอย่างเช่นขอบเขตทางเหนือสุดของการกระจายพันธุ์ของพรรณพืชมาเลเซีย (คือสายพันธุ์แผ่นดินซุนดา รวมทั้งฟิลิปปินส์ และซูลาเวซี) มีขอบเขตการกระจายพันธุ์เกือบจะตรงกับแนวเขตแดนทางใต้ของประเทศไทยกับสหพันธรัฐ-มาเลเซีย ที่ประมาณเส้นละติจูด ๖.๕ องศาเหนือ (van Steenis, ๑๙๕๐; Whitmore, ๑๙๘๔: Kangar-Pattani Floristic Boundary) ขยับขึ้นไปทางทิศเหนือ การศึกษาของ Well (๑๙๗๖) ได้รายงานไว้ว่า จำนวนชนิดของนกป่าที่ราบต่ำที่มีขอบเขตการกระจายพันธุ์อยู่ในบริเวณแผ่นดินเชื่อมต่อกอคอดกระ (ละติจูด ๑๐-๑๐.๕ องศาเหนือ) มีมากกว่า ๓ เท่าของชนิดที่มีขอบเขตอยู่ในบริเวณอื่นบนคาบสมุทรไทย-มาเลเซีย การศึกษาเมื่อไม่นานมานี้ของ Hughes *et al.* (๒๐๐๓) ได้ข้อสรุปเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ การศึกษาของ Tougard & Montuire (๒๐๐๖) และ de Bruyn (๒๐๐๕) ได้อธิบายถึงความไม่ต่อเนื่องของสัตว์ต่างๆ ในบริเวณนี้เช่นกัน

การที่ขอบเขตการกระจายพันธุ์ของสัตว์และพืชมากมายหลายชนิด ปรากฏอยู่ในคาบสมุทรประเทศไทยอาจจะไม่ใช่เป็นเรื่องแปลก เนื่องจากกลุ่มรอยเลื่อนระนอง (Ranong Fault Zone) ยังคงมีการเคลื่อนตัว และวางตัวอยู่ใกล้ขอบเขตทางชีวภูมิศาสตร์ด้านทิศเหนือที่กล่าวถึงในข้างต้น กลุ่มรอยเลื่อนใหญ่ที่ยังมีการเคลื่อนตัวอีกแห่งคือกลุ่มรอยเลื่อนคลองมะรุ่ย (Khlong Marui Fault Zone) วางตัวในทิศทางขนานกับกลุ่มรอยเลื่อนระนอง ตัดผ่านคาบสมุทรระหว่างอ่าวพังงา ทางฝั่งอันดามันไปถึงอ่าวไทยบริเวณจังหวัดสุราษฎร์ธานี ลักษณะทางธรณีวิทยาของคาบสมุทรประเทศไทยบริเวณทิศเหนือและทิศใต้ของกลุ่มรอยเลื่อนเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน และบริเวณระหว่างกลุ่มรอยเลื่อนเหล่านี้กลุ่มหินปูนในยุคเพอร์เมียน-ดีโวเนียนได้รับผลจากการเคลื่อนตัวในกระบวนการก่อเทือกเขาและการกัดเซาะทำให้เกิดภูมิประเทศแบบคาสต์ที่มียอดเขาลูกโดดมากมาย

รูปที่ ผ.๓ ลักษณะสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน เพิ่มโอกาสของการเป็นจุดเปลี่ยนแปลง (Vicariance) ของแผ่นดินเชื่อมต่อกอคอด

การที่คาบสมุทรไทยอยู่ใกล้กับบริเวณที่มาบรรจบกันของเขตร้อนและมีแนวเทือกเขาเหล่านี้ ทำให้ลักษณะสภาพแวดล้อมของคาบสมุทรไทยมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ทำให้มีความแตกต่างกันของปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีและช่วงอุณหภูมิเป็นหลายแถบบนคาบสมุทร เกิดเป็นรูปแบบสภาพบรรยากาศขนาดย่อยและสิ่งกีดขวางการกระจายพันธุ์ที่ชัดเจนในแนวเหนือ-ใต้ (รูปที่ ผ.๓) แหล่งที่อยู่อาศัยพื้นที่ย่อยๆ และความซับซ้อนของแผ่นเปลือกโลกของคาบสมุทรประเทศไทยทำให้เกิดภูมิภาคหลากหลายภายในระยะทางเส้นตรงสั้นๆ นี้ ด้วยเหตุนี้คาบสมุทรไทยจึงแสดงถึงเรื่องราวทางชีวภูมิศาสตร์ที่น่าสนใจอย่างยิ่งถ้าแม้จะปราศจากความเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ระหว่างแผ่นดินซุนดาและอินโดจีนก็ตาม แต่เมื่อมีบทบาทของการเป็นสะพานเชื่อมโยงที่ค่อนข้างเสถียร ระหว่างโลกชีวภาพเขตศูนย์สูตรและเขตทางเหนือเป็นระยะเวลายาวนานหลายล้านปีด้วยแล้ว แผ่นดินเชื่อมต่อกอคอคอดไทยนี้จึงเป็นองค์ประกอบของประวัติศาสตร์ทางชีววิทยาและธรณีวิทยาของโลกที่ไม่มีที่แห่งใดเหมือน

การผสมผสานทางทะเล

สภาพแวดล้อมทางทะเลของชายฝั่งทะเลอันดามัน เป็นหนึ่งในเขตชีวภูมิศาสตร์ที่น่าสนใจที่สุดแห่งหนึ่งบนโลก โดยเป็นจุดที่เกิดการบรรจบกันของกระแสน้ำประจำอ่าวเบงกอล (Bay of Bengal Gyre) และกระแสน้ำอินโดนีเซีย (Indonesian Through-flow) ผ่านทางช่องแคบมะละกา เป็นบริเวณเดียวในโลกที่สิ่งมีชีวิตจากมหาสมุทรเขตร้อน ๒ มหาสมุทรมีการผสมกันตามธรรมชาติ

ทางด้านใต้ของคาบสมุทรไทย สิ่งมีชีวิตของมหาสมุทรอินเดียตะวันออกเฉียงออกเป็นกลุ่มสิ่งมีชีวิตเขตแปซิฟิกตะวันตกหรืออินโดนีเซีย (Western Pacific/Indonesian Assemblage) ขณะที่ทางด้านเหนือของคาบสมุทรไทย สภาพแวดล้อมถูกแบ่งแยกจากอิทธิพลของอินโดนีเซียโดยการขวางกั้นของคาบสมุทรและเป็นตัวแทนของสิ่งมีชีวิตของมหาสมุทรอินเดียดั้งเดิม กระแสน้ำประจำที่ไหลมาในทิศตามเข็มนาฬิกาในบริเวณทะเลอันดามันเข้ามามีอิทธิพลร่วมกับมวลน้ำที่ผ่านเข้ามาทางช่องแคบมะละกาตามฤดูกาล ทำให้ชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกของประเทศไทยกลายเป็นจุดพบกันของอิทธิพลทางทะเลใต้ของสิ่งมีชีวิตจากอินโดนีเซีย และทางทะเลเหนือของสิ่งมีชีวิตอ่าวเบงกอลหรือทะเลอันดามัน ผลลัพธ์คือความสลับซับซ้อนของสังคมสิ่งมีชีวิตที่ผสมผสานกันจุดพบกันแคบๆ นี้หายากมากในชีวภูมิศาสตร์ทางทะเล และไม่เป็นที่ทราบว่ามีที่ใดอีกในทะเลเขตร้อน ดังนั้นชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกของประเทศไทยจึงเป็นบริเวณสำคัญมากที่ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแพร่กระจายพันธุ์และชีวภูมิศาสตร์ทางทะเล

เอกสารอ้างอิง:

- de Bruyn, M., Nugroho, E, Hossain, MM, Wilson, JC, Mather, PB (2005)
Phylogeographic evidence for the existence of an ancient biogeographic barrier: the Isthmus of Kra Seaway. *Heredity*, 94(3): 370-378
- Hall, R. (1998) The plate tectonics of Cenozoic SE Asia and the distribution of land and sea *in* Hall & Holloway (eds.) *Biogeography and Geological Evolution of SE Asia*. Backhuys Publishers, Leiden, The Netherlands, 1998, 417pp.
- Hughes, JB; Round, PD & Woodruff, DS (2003) The Indochinese–Sundaic faunal transition at the Isthmus of Kra: an analysis of resident forest bird species distributions. *Journal of Biogeography*, 30, 569–580
- Metcalf, I. (2002) Permian tectonic framework and palaeogeography of SE Asia. *Journal of Asian Earth Sciences* 20:551-566
- Tougaard, C & Montuire, S (2006) Pleistocene paleoenvironmental reconstructions and mammalian evolution in South-East Asia: focus on fossil faunas from Thailand. *Quaternary Science Reviews* 25 :126–141
- van Steenis, C.G. (1950) “The Delimitation of Malesia and its Main Plant Geographical Divisions.” *Flora Malesiana Series* 1:70–75.
- Voris, HK (2000) Maps of Pleistocene sea levels in Southeast Asia: shorelines, river systems and time durations. *Journal of Biogeography*, 27:1153–1167
- Wells, D.R. (1976) Resident birds. *The birds of the Malay peninsula*, Vol. V (by Lord Medway & D.R. Wells), pp. 1–33. Witherby, London and Penerbit Universiti Malaya, Kuala Lumpur.
- Whitmore, T.C. (Ed.) (1984) *Tropical Rain Forests of the Far East*. 2nd ed. Oxford University Press, Oxford.